B OSZTÁLY VÁNDOR-ÚTON

A Robur és utasai. A kis autóbusz pontosan érkezik

Az út egyik állomása. Itt találkoznak a benedeki vándorok

nyúlik vissza, de azt igen, hogy valaki egyszer azt mondta: „Uszód gyarmatosítani akar bennünket", máris fellángolt a gyűlöletig fajuló vita. Egymást érték a tanácsülések, a falugyűlések, a szülői értekezletek. Sajnos, a hangulatra csak tüzet szító petróleum volt a géderlaki iskola igazgatóhelyettesének, Barabás Imrének, a tanács társadalmi elnökének magatartása, aki a felettes hatóságokhoz küldött leveleiben eleve megkérdőjelezett egy-egy intézkedést, mert mögöttük rosszindulatot sejtett.

Az a legszomorúbb az egészben, hogy a felnőttek torzsalkodását látják a gyerekek is. Nem, nemigen beszélnek róla, mert tulajdonképpen nekik még tetszik is az ide-oda utazgatás. Különösen akkor, ha nincs hideg. S ráadásul külön autóbuszuk van. A járat pontos, a vendéglátó iskolák is inkább kedveznek, mintsem, hogy rosszul bánnának velük. Az viszont az igazsághoz tartozik, hogy a vándorlás ellenére is javítottak az osztályzataikon a nyolcadikosok. Nem mindegy ez, a pályaválasztás küszöbén!

Azt azonban talán sohasem tudják elfelejteni, hogy rosszul értelmezett önérzetből a felnőttek arra kényszerítik őket, hogy nap mint nap autóbuszhoz igazítsák életüket. Amíg úttörőcsapatukban az egymás iránti megbecsülésből vesznek leckét, addig falujukban, otthon a szomszéd települések lakóinak utálatára buzdítják őket. Csak azért, mert kisebb vagy nagyobb a határuk.

A „HÁBORÚ" MÉG NEM ÉRT VÉGET

— Ami Uszódon, Benedeken és Géderlakon történik, azt gyorsan el kellene felejtenünk — mondja Szvétek Józsefné, a kalocsai járási tanács művelődési osztályának vezetője. — Már régen kész van egy terv, amelyet ha megvalósítanánk, véget vethetnénk a szétszórtságnak, a minden faluból kötelezően előírt vándorlásnak. Szerintünk a felső tagozatos osztályokat Uszódon kell elhelyezni. Ha itt felépítünk még néhány jól felszerelt tantermet, akkor valóban megérdemlik a központi iskola nevet.

Új tantermek hiányában azonban Barabás Imre szerint a felső tagozatok teljes összevonása legalább olyan elhamarkodott intézkedés lenne, mint a géderlaki—ordasi iskolák egyesítésének megszüntetése. Uszódon semmivel sem jobbak a feltételek, mint Géderlakon.

A kalocsai járási tanácsnak az „á" kimondása után nem szabadna sokáig várakozni a „b" kimondásával sem. Mert az indulatokat szító, vitákat keverő, panaszos levelek írását sugalló „háború" még nem ért véget. A huzavona, a bizonytalanság a jó közérzet, az alkotó munka mérgezője.

Késedelem nélkül pontot kell tenni az uszódi, a benedeki, a géderlaki ügy végére, mégpedig a gyerekek, a nevelők érdekének messzemenő figyelembevételével, a gáncsoskodók felelősségre vonásával.

Faragó György

Fotó: Gaál Zoltán

ZSI

VÁCI CSILLAGÁSZOK

A váci Madách Imre Munkás és Ifjúsági Művelődési Központban mintegy kétezerötszáz fiatal jár különböző klubokba, tanfolyamokra, szakkörökbe. A „Göncöl" csillagászati szakkörben Kiszel Vilmos csillagász vezetésével tizenöt gyerek ismerkedik az égbolt titkaival.

GÓLYAHÍR

Ez a feledékeny gólya – hogy, hogy nem? – lekéste a költözködést. A többiek már régen Afrika kobaltkék ege alatt nyaraltak, ő viszont minden bizonnyal elpusztult volna, ha a délbaranyai tavak halászai nem fogadják örökbe, és nem viselik gondját.

Mindebből következik, hogy tavasszal világraszóló esemény színhelye lesz a tóvidék. Ez lesz az első eset, amikor nem a gólya hozza az embert, hanem az ember hozza a gólyát.

LAPOZHATÓ HANGLEMEZEK

Már a legkisebbek is kedvükre válogathatnak a Budapesti Művelődési Központ több ezer darabos lemezgyűjteményében. Lehet, hogy az ő figyelmüket még nem a borítók feliratai ragadják meg, hanem a „csomagolás", a színes képek alapján húznak elő egy-egy lemezt, de ez nem baj; a lényeg az, hogy önállóan választhatnak, és meg is szólaltathatják a hanglemezt.

IZOM-LECKÉZTETÉS

A kar-, hát- és hasizom erősítésére nagyon alkalmas az erőkézállás. Egyszerű formában mindenki meg tudja csinálni, „csupán" erő, ügyesség, bátorság és egyensúlyérzék kell hozzá. Terpesztett térddel helyezkedjetek el guggolótámaszban, a lábatokat szorítsátok jól a könyökötökhöz. Óvatosan dőljetek előre, és a testsúlyt helyezzétek a karokra, azután vissza a lábra. Ilyen „hintázás" közben egyre bátrabban dőljetek rá a karokra, a lábakat emeljétek mindig magasabbra. Észre sem veszitek, és már zsugor kézállásban vagytok, innen már csak a lábnyújtás hiányzik a tökéletes végrehajtáshoz. Könyöktámasz nélkül, terpeszállásból indulva, sokkal nehezebb az erőkézállás, de szorgalmas gyakoriással ezt is meg tudjátok majd csinálni.

A lakásban biztosan találtok olyan helyet, ahol – persze nagy figyelem mellett, szülői engedéllyel – labdával is gyakorolhattok. Ülésben próbáljátok lábbal, vagy fejjel minél tovább levegőben tartani a labdát. Egyedül könnyebb, párosával már sokkal nehezebb.

Az időjárástól függően, a labdás gyakorlatokat már mozgással összekötve igyekezzetek a szabadban végezni.

BONGÓ

VILLÁMGYORSAN

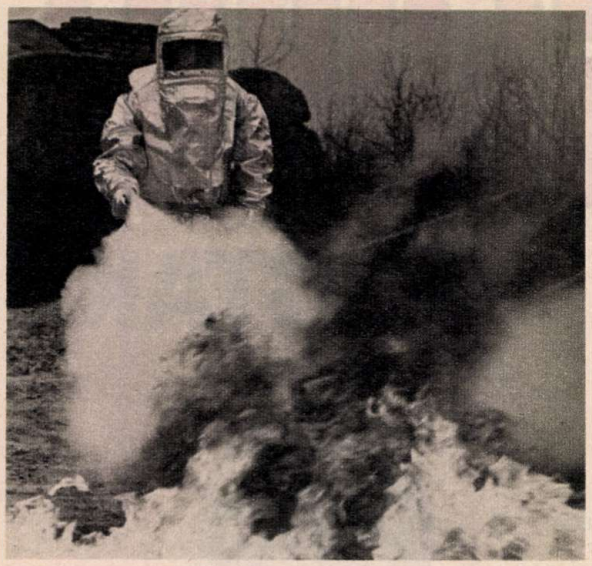

Új típusú tűzoltókészüléket és védőruhát készítettek nemrégiben a Szovjetunióban. Ezzel a szerkezettel körülbelül száz négyzetméternyi égő területet 8-10 másodperc alatt lehet biztonságosan eloltani.

SZOMORÚ VAGYOK

Eddig én voltam a család kedvence. Még a fotelben is úgy ülhetek, mint eddig. De ki tudja, meddig? Amióta itt „EZ" megérkezett, kutyaszámba sem vesznek. Hiába tudok könyökölni — nem ér semmit. A kis ördöngös a hátsó lábaival is ügyeskedik. Ez pedig nekem nem megy.

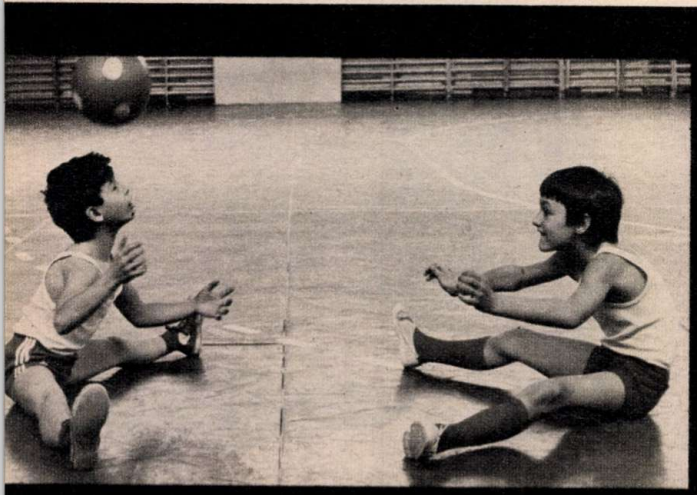

A Magyar Tudományos Akadémia Számítástechnikai és Atomatizálási Kutatóintézetében megkezdte munkáját az ország legnagyobb számítógépe.

„CSATA FEKETE-FEHÉRBEN"
1980. február 23-i adás feladata

Az állás betűjelzésben: Világos: Kh2, Vf7, Bé2, Hh5, gy:f4, g2. Sötét: Kh8, Vd1, Bg8, Hd5, Fh3, gy: c6, f6, g7h (6)
Világos indul és egy ötletes lépéssel matthelyzetet teremt. Ezt a feladatot mutatták be a Magyar Televízió „Csata fekete-fehérben" című műsor február 23-i adásában. A feladat megoldását küldjétek be a Magyar Televízióhoz március 10-ig. Címünk: Budapest V., Szabadság tér 17. 1810. A borítékra vagy levelezőlapra írjátok rá: „Csata fekete-fehérben".

„Nem tűrhetjük a szemetet gyönyörű nemzeti parkunkban! Ne csúfítsa hulladék ezt a szép vidéket! Fogjanak össze a gyerekek a felnőttekkel...”

ÉS AKKOR SEPRŰT FOGTAK...

A szemüveges kislány bátran lépett hallgatói elé. Határozott szavai nyomban felvillanyozták az MSZMP izsáki alapszervezeteinek küldötteit.

— A hetedik országos úttörőparlament úgy határozott, hogy a „négy plusz egy” akció keretében mindenütt kerüljön sor a három nemzedék és a tettek napjára. A párt XII. kongresszusa és hazánk felszabadulásának 35. évfordulója között szép, okos és hasznos dolgokat szeretnénk mi, úttörők a KISZ-esekkel és a párttagokkal közösen elvégezni. Úttörőcsapatunk úgy határozott, hogy a Kolon-tó környékén levő szörnyű szeméttelepet megszüntetjük. Nem hagyhatjuk, hogy a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozó természetvédelmi területet elcsúfítsa a hulladék, nem tűrhetjük, hogy az ide igyekvő vendégek e látvány alapján alakítsanak rólunk véleményt. Ehhez kérjük az idősebbek segítségét. Fogjunk össze!

Vastaps fogadta Murár Ildikó, az 1349-es számú Táncsics Mihály Úttörőcsapat tanácstitkárának szavait. Néhány nap múlva a gyerekek és felnőttek lapátokkal, villákkal felfegyverkezve indultak „rohamra” a műanyag zacskók, kimustrált vaskályhák, benzineskannák, dobozok, ócska edények hatalmas kupacai ellen. Együtt hordták a hulladékot, a szemetet teherautóval, lovas kocsival, gyalogszerrel.

MEGVALÓSULT ÖTLET

— Azt hittük, sohasem lesz vége — emlékezik a roppant munkára Czikos Árpád, az egyik leglelkesebb gyerekbrigád vezetője. — Szerencsére a felnőttek mellénk álltak, nélkülük jóval nehezebb lett volna. Azt hiszem, végleg megnyertük magunknak az idősebbeket.

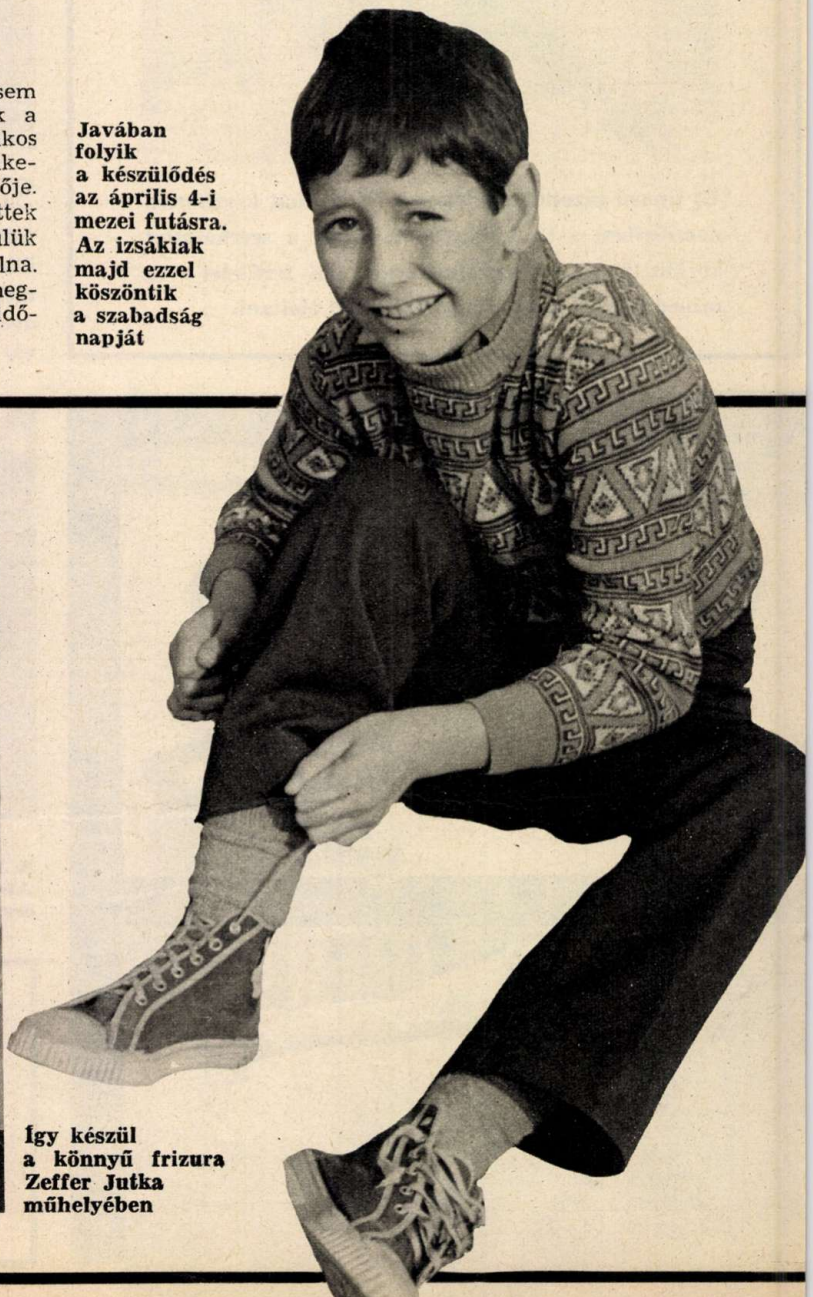

Javában folyik a készülődés az április 4-i mezei futásra. Az izsákiak majd ezzel köszöntik a szabadság napját

Így készül a könnyű frizura Zeffer Jutka műhelyében

— Csak hiszed?

— Hát, régebben nem mindig örültek az ötleteinknek. Néha húzódoztak a javaslatainktól.

— Sokszor bizony nehéz dolgunk volt — mondja Ázsóth Tamás csapatvezető. — Korábban például megfigyeltük, hogy húsvét, vagy karácsony előtt mindenki rendberakja, feltakarítja a háza előtt az utcát, rendbehozza a sövényt, az árkot. Sokat töprengtünk, hogyan lehetne a takarítást rendszeressé tenni. Aztán közösen kitaláltuk, hogy levelet írunk minden lakosnak.

Az ötlet megvalósult. A sokszorosított felhívás így hangzott: „Kedves izsáki polgárok! Kérjük a Rákóczi utcán, a Szabadság téren és a Kossuth utcán lakókat, hogy saját telkük előtt takarítsák fel az utcát! A Sárfehér Mgtsz gondoskodik a szemét elszállításáról. Aki nem tudja összetakarítani, kérjük, szóljon úttörőcsapatunknak, az úttörők vállalják a munkát. Tegyük szebbé, tisztábbá községünket. A Hazafias Népfront nagyközségi vezetősége, Sárfehér Mgtsz, 1349-es számú Táncsics Mihály Úttörőcsapat."

A gyerekek nem restelltek bekopogni az ajtókon. Egy-két szóval még ki is egészítették a levélben írottakat. Aztán pedig azt sem szégyellték, hogy néhány nappal később seprűt, gereblyét fogjanak az idősebbek helyett.

KEDVCSINÁLÓ FRIZURA

— Nem lett baj ebből?

— Néhány szülő méltatlankodott, hogy az ő gyereke ne söpörjön más portája előtt — mondja Ázsóth Tamás. — Aztán rájöttek, hogy ez is a község érdeke.

Most már valóban erős a kapocs a nemzedékek között. Ezt bizonyítja, hogy rövidesen a három korosztály képviselői közösen újítják majd fel a község három játszóterét, sőt, egy új KRESZ-pályát is építenek. A gyerekeknek egyáltalán nem jelent gondot a közös munka, nyáron alaposan „összefogtak", mezőgazdasági munkán vettek részt, keresetükből tizenhatezer forintot befizettek a Bükkszéken épülő járási úttörőtábor építési költségeire.

A jó kapcsolatot tanúsítja, hogy a „négy plusz egy" akció keretében már mindenütt megtartották a család napját is. Az őrsöket egy-egy szülő, rokon látta vendégül.

Az egyik őrsöt mi is elkísértük.

— Gyertek bátran — hívta be műhelyébe Zeffer Judit fodrásznő, húgának, Ildikónak az osztálytársait. — Nem zavartok, szívesen megmutatok bármit, amire kíváncsiak vagytok. Egyáltalán, szeretne valaki közületek fodrász lenni?

Négy kéz is a magasba lendült.

— Hűha — lepődött meg egy kicsit Jutka —, akkor kedvcsinálónak megmutatom, hogyan kell egy szép, egyszerű, könnyű frizurát készíteni.

Boszorkányos ügyességgel dolgozott, s a lányok ámulva lesték, amint az alkalmi modell összegubancolódott hajából szinte percek alatt pompás frizura sikeredett.

NÉPSZERŰ SPORTÁG

Érdekesek, hasznosak ezek az összejövetelek. Ilyenkor a gyerekek nemcsak társaik életkörülményeivel ismerkednek meg, hanem a szülők foglalkozásával, esetleg hobbijával is. A találkozások ötletet adhatnak a pályaválasztáshoz, de kedvet csinálhatnak egy-egy érdekes sportághoz is. Ázsóth Tamás például már halomnyi gyerek figyelmét hívta fel a lövészetre, amely egyre népszerűbbé válik.

A „négy plusz egy" akció életre kelt, formát, testet öltött Izsákon. A szabadság napját nagyszabású mezei futóversennyel köszöntik az úttörők, amelyre — Prikidánovics Lukács testnevelő tanár szakszerű irányításával — már javában készülnek a résztvevők: felnőttek és gyerekek egyaránt. A sport napját már megtartották. Hatszor egymás után — ugyanis „sporthetet" rendeztek.

Kiterjesztették, szinte „életformájukká" varázsolták az akciót. Maguknak, szüleiknek. Az egész községnek.

Bőcs Ferenc

Fotó: Szalay Béla

Célra tarts! Alkalmi lőtér Ázsóth Tamás házának udvarán

Jólesik a futás, végre szabadban a sok tornatermi óra után

TV A TÉVÉBEN

Majd százéves kísérletezés eredményeként született meg a televízió. Feltalálását nem kapcsolhatjuk egy ember nevéhez, mint a rádióét vagy a telefonét. Feltalálók sora, felfedezések garmada kellett ahhoz, hogy kialakuljon a képközvetítés mai rendszere.

A televízió – biztosan tudjátok – nem egységes képet közvetít. A képernyőn megjelenő kép, nagy gyorsasággal felvillanó pontokból áll. A felvillanó pont fényességét, az eredeti kép, ugyanazon helyén levő pont fényességértéke határozza meg, ezt alakítja a felvevő elektromos képjellé, s ez vezérli a vevőben azt az elektronsugarat, amely a szaladó pontot létrehozza.

Ez ma már nagyon egyszerűnek látszik. De amikor először teremtődött meg a lehetősége a kép elektromos úton való közvetítésének, ez bizony nem volt ennyire magától értetődő! Az első kísérletezők a teljes képet egyszerre akarták továbbítani. Fényre érzékeny ellenállásokból, hatalmas mozaikokat próbáltak építeni. Nipkow mérnök alakította ki azt az eljárást, amely a mai televíziózás alapja.

Az elektroncső feltalálásakor, amikor az elektronsugarat mágneses és elektromos erőterekkel irányítani tudták, akkor került a kutatók kezébe az az eszköz, amely segítségével a pontokra bontott képeket továbbítani tudták. 1897-ben, K. F. Braun egy elektroncsövet készített, amelynek egyik végére olyan ernyőt tett, amelyen az elektronok becsapódása nyomán fény villan fel. Ez a Brauncső, más szóval: képcső, a televíziós vevőkészülék lelke.

1936-ban kezdte meg kísérleti adását a BBC angol televízió, s így lassan eljutottunk a mához.

Március 6-án és 8-án a televízió Perpetuum Mobile című műsorában megismerkedhettetek a televíziózás múltjával. Takács Vera – a műsor szerkesztője – kérésünkre röviden összefoglalta az ott látottakat. Azután pillantsunk a jövőbe.

A fekete-fehér televízió előbbre lépett: színessé vált. Azt szeretnénk, ha mind több család otthonába színes televízió kerülne, olyan készülék, amely természetes színekben mutatja a képeket. Amíg ez az egész földkerekségen megvalósul, addig még hosszú idő telik el, bár a kutatómunka gyors ütemben halad előre.

Milyen irányba tart ez a kutatás? Eredményeink nagyok, hiszen a televíziós kamerák segítségével már a naprendszer nagyon távoli bolygóit is lefényképeztük, a színes technika alapjait leraktuk és a legtöbb országban már rendszeres a televíziós műsoradás. Mindez természetesen nem jelentheti azt, hogy újabb és újabb megoldások nem segítik a televíziózás jövőjét.

A jelen, a közeljövő és a távoli jövő képekben: Tévé-képmikroszkopikus vizsgálatról, videofon, azaz a televíziós telefon, és a műbolygóról közvetlenül sugárzott kép. Talán már ez is hamarosan megvalósul.

A lapos képcső feltalálója a magyar származású Nobel-díjas fizikus, Gábor Dénes volt. Az ő találmánya azonban nem terjedhetett el, mert az akkori gyártási módszerekkel ezt a ragyogó ötletet nem lehetett megvalósítani. A technikai haladás azonban újabb eszközöket teremtett, és így a jövő televíziós készüléke az úgynevezett lapos készülék lesz, amelyet a képekhez hasonlóan a falra akaszthatunk. Ez a készülék a képeket szilárdtest-áramkörökkel és parányi világító cellák segítségével adja vissza. A kép mérete sokkal nagyobb lesz a mai képernyők méreténél.

TRÜKK, TRÜKK HÁTÁN

A televíziós trükktechnika eddig is sok váratlan, de kellemes élményt jelentett számunkra. Alkalmazása a televíziós műsorokat érdekessé, változatossá teszi és lehetőséget ad olyan képkompozíciók megjelenítésére, amelyek egyszerű optikai eszközökkel nem állíthatók elő. A háttér-bekeverés ma már elterjedt, mindennap alkalmazzuk a képernyőn, gyakran olyan hatásosan, hogy a nézők észre sem veszik. A jövőben a trükktechnika gyors fejlődése várható, mert a számítógép-technika eredményei és azok televíziós stúdiókban való alkalmazása olyan lehetőséget biztosít, amelyek ma még képzelőtehetségünket is meghaladják. Itt elsősorban mozgó alkatrészt nem tartalmazó képtárolókra kell gondolni, amelyek lehetővé teszik például a teljes képmező több felvevőkamera közötti egyidejű megosztását, egy-egy kép kimerevítését is. Az ötletek hosszú sora ezekkel a példákkal nem ér véget, mert kizárólag a műsoralkotók fantáziájától függ, hogyan teszik élvezetesebbé új trükkök egész sorával a televíziós adásokat.

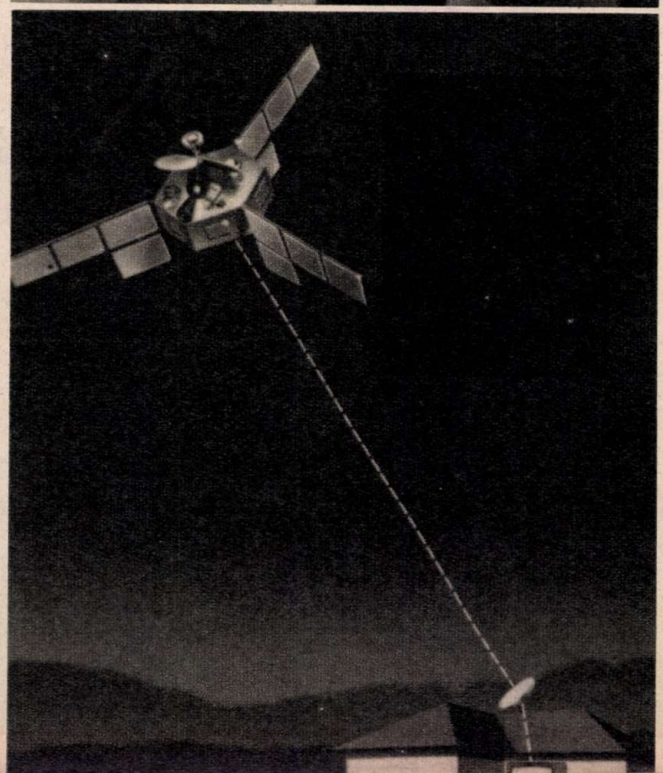

Ma a televíziós műsorok rögzítésére elsősorban mágnesszalagot használnak, de fejlett ipari országokban kidolgozták már a videolemezt és a hozzá tartozó lejátszókészüléket, amely a közismert lemezjátszóhoz hasonlóan lehetővé teszi majd legkedvesebb műsoraink többszöri lejátszását, ismétlését, és terjesztését is. A képrögzítés jövője is elképzelhetetlen a korábban említett képtárolók nélkül, amelyek lehetővé teszik, hogy elektromos áramkörök segítségével raktározzuk a képjeleket. Ez az üzembiztonság és a képminőség javítása szempontjából egyaránt jelentős lesz.

LÉZERREL

Nem feledkezhetünk meg a lézersugár egyre jelentősebb szerepéről sem. Ma már lehetőség nyílik arra, hogy egy lézersugár segítségével 2—3 teljes televíziós műsort is továbbítsunk. Ez egyszerűsíteni fogja az adóállomások és televíziós központok közötti összeköttetést, és várható, hogy jelentős lépés lesz a nagy távolságú képátvitel továbbfejlesztésében is. Ehhez tartozik az is, hogy nem tekinthetjük lezártnak a televízió űrkutatásában elért eredményeit sem. Kíváncsian várjuk, hogy még távolabbi égitestek életébe is bekukkanthassunk, azaz a világűr egyre távolabb fekvő objektumait is megismerjük.

A felsorolást sokáig folytathatnánk, mert nem említettem még olyan fontos tényeket, mint a térbeli képek és térbeli műsorhang közvetítése. Képzelőerőnk működtetése mellett célszerű napról napra figyelni a kisebb jelentőségű új eredményeket is, mert ezek megvalósítása útján születnek meg a korszakalkotó jelentőségű fejlődés újabb eszközei.

Dr. Forgó Mihály

CORINNE ÉS JEANNOT

Barkácsláda rovatunkban szívesen bemutatjuk az általatok már elkészített használati tárgyakat, illetve játékötleteiteket. Levélben írjátok meg, milyen anyagból, hogyan készítettétek? Lehetőleg küldjetek róla rajzot vagy fényképet. Címeteket és a szakkör foglalkozási idejét feltétlenül írjátok meg. A levélen tüntessétek fel: „Pajtás barkácsláda".

*

Barkácsládánkban most lombfűrész felszerelést vásárolunk. Egy keretet és asztalra erősíthető alátétet vegyetek. Fúró helyett vékony szöget is használhattok. Nagy fogú fűrészszálakat kérjetek hozzá.

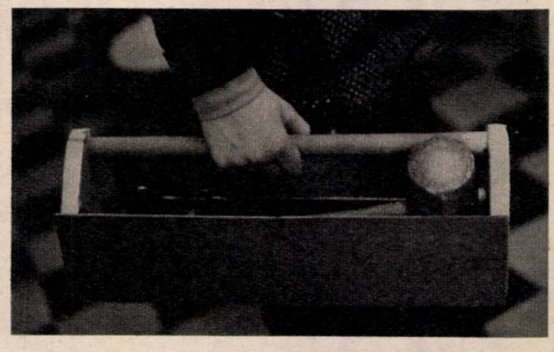

KÉSZÜL A PAJTÁS-BARKÁCS-LÁDA

Értesítést kaptunk a budapesti Somogyi Béla utca 13. szám alatti iskola ezermester szakkörétől, hogy a Pajtás-barkácsláda náluk már készül. Máté Laci, Takács Jóska és Baranyai Jancsi — dr. Deák Pálné, Éva néni segítségével — csinált egy „prototípust".

Rajzunkon Jóskáék barkácsládájának adatainál kedvezőbb méreteket ajánlunk.

Szükséges egy-egy 15—20 milliméter vastag, 20 centiméter széles és 1 méter hosszú deszka. Először a két oldalfalat szabjátok ki a megadott méretek szerint, majd lombfűrésszel vágjátok ki a fogantyú csapjának (az oldalfalba illesztendő henger alakú nyúlványnak) a nyílását. Ezt az összeeresztést négyszögletűre is készíthetitek, de maradjon egy kis felület, ahol facsavarral majd az oldalfalba rögzíthetitek a fogantyút. Az oldalfalak elkészítése után megmaradt deszkadarab a láda feneke lesz. A fogantyút lécdarabból készítsétek, éleit gömbölyítsétek le. Most illesszétek össze a négy darabot. Akkor végeztetek jó és pontos munkát, ha „szárazon" összeállítva sem hullik szét. Ezután enyvvel, epokittal ragasszátok össze, majd szögezzétek is meg. Ha facsavarral dolgoztok, előbb vékony szöggel üssetek a csavarnak lyukat.

Ha eddig készen vagytok, mérjétek hozzá a két oldallapot, vágjátok méretre, ragasszátok és szögezzétek föl.

Ha fogantyút seprűnyélből csináltok, mint a Somogyi Béla utcai fiúk, az oldalfal tetejére szögezzetek egy lemezszalagot, hogy a szerszámok súlya alatt ki ne szakadjon az oldalfal.

Gebri Antal

Fotó: Wagner Margit

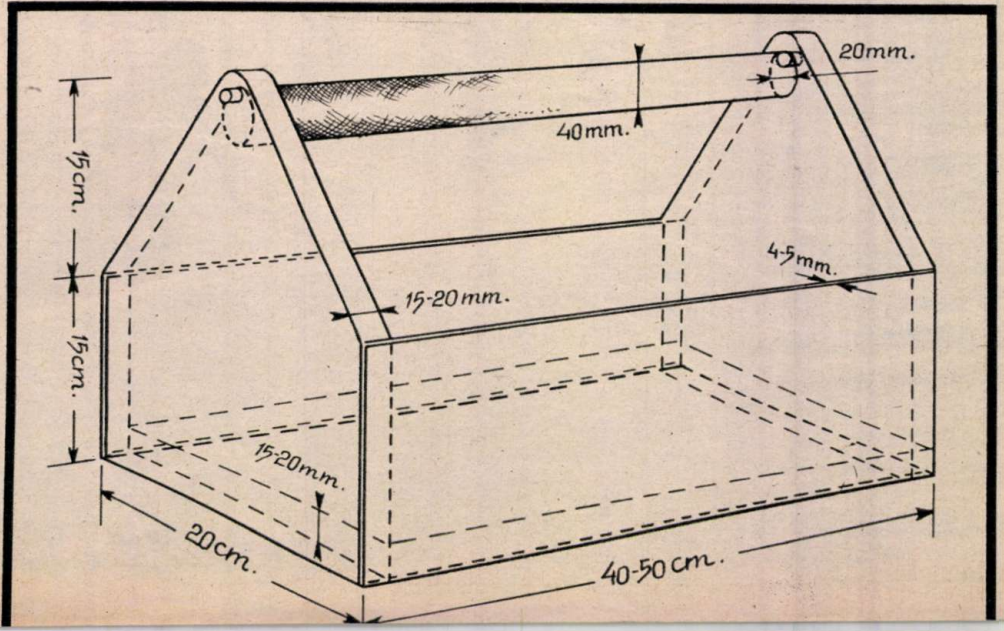

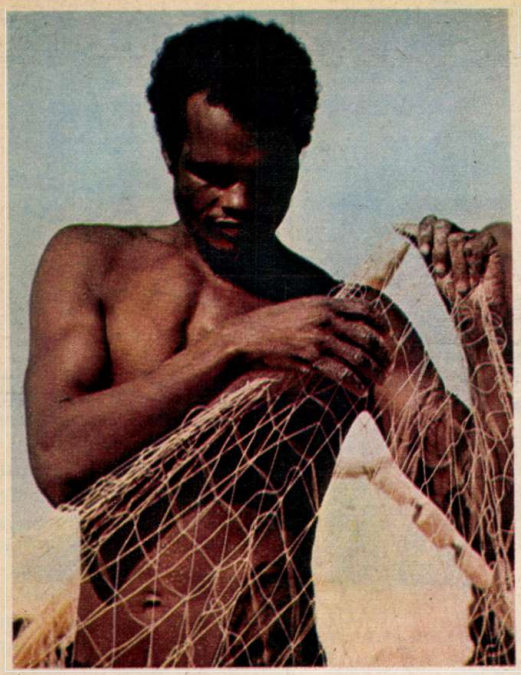

Zsákmányra les majd a háló. Előbb azonban a halászok gondosan átvizsgálják

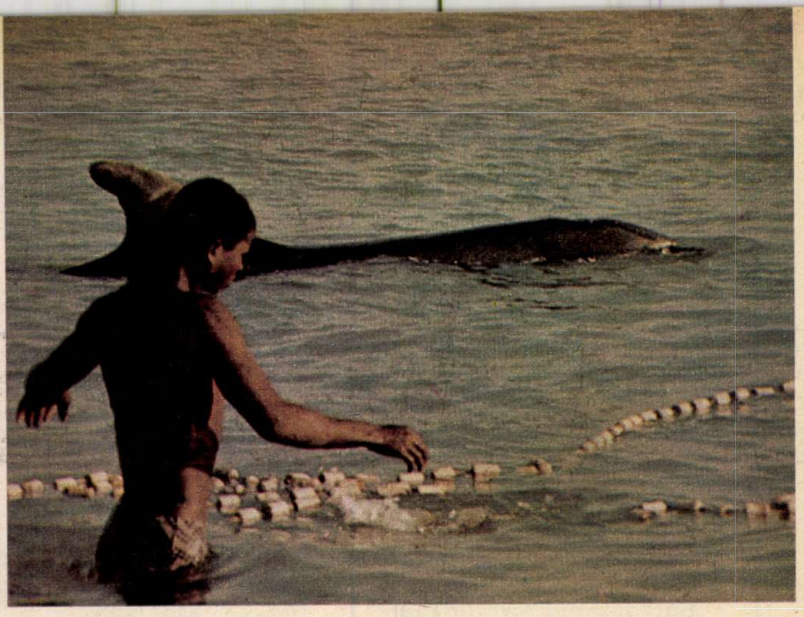

Többen szállítják le a partra a 450 kg-os súlyú csapdát. A delfin akár egy felügyelő — ellenőrzi a munkát

Munkában a halászok. Távolban a delfinek várakoznak. Itt most halnak lenni nem jó!

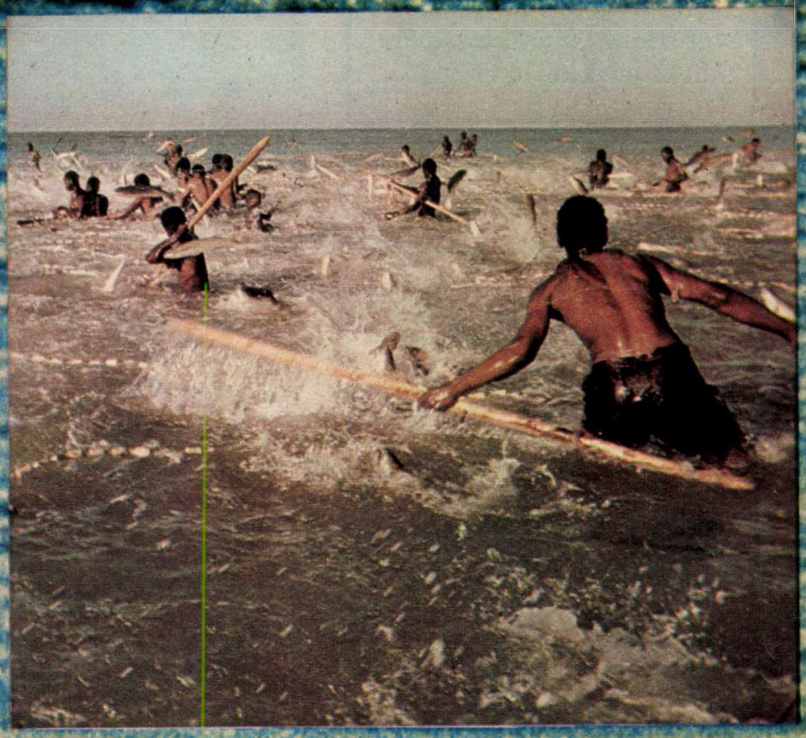

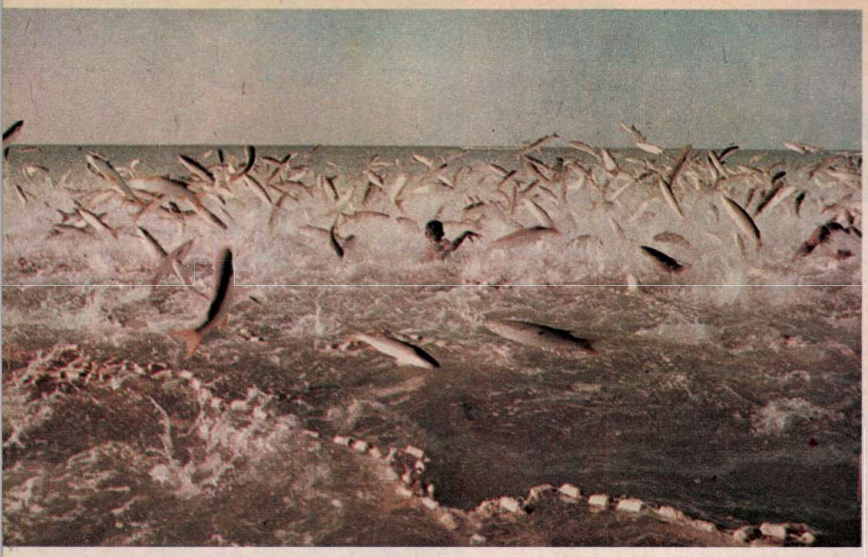

Hiába ugrálnak!
Vagy az ember, vagy a delfin...

Úszónyos cimborák

A delfin egyike a Földünkön élő legintelligensebb állatoknak. Nevelni, tanítani lehet. Intelligenciáját már az ókorban is ismerték. Régi görög monda szerint, amikor Arion, a híres énekes a Földközi-tengeren hajózott, a legénység hirtelen megtámadta, és el akarta rabolni a kincseit. Utána meg akarták ölni. Arion nem adta meg magát, csellhez folyamodott, énekével odacsalta a delfineket, majd a hajóról a tengerbe ugrott, s a delfinek kiúsztak vele a szárazföldre.

Az ehhez hasonló történeteket sokáig meséknek tartották. Az ókortól napjainkig azonban sok olyan

USZONYOS CIMBORÁK

megfigyelés, feljegyzés is fennmaradt, amelyek szerint a delfinek valóban segítettek a hajótörötteken, a fuldoklókon.

A delfin igen jól úszik. Sebessége óránként eléri a 40 kilométert. Szívesen köt barátságot az emberrel. Általában csapatokban járja a tengert, a 15—40 főnyi delfincsapatot delfin-iskolának nevezik.

A legismertebb fajta a játékos delfin, amely a sarki vizeket kivéve minden tengerben megtalálható. Ezt a fajt tartják általában óriás akváriumokban, s a delfincirkuszoknak is ezek a szereplői, zsonglőrei. Bizonyára arról is olvastatok, hogy a delfinek a víz alatt kitűnően tájékozódnak. Hangokat és ultrahangokat bocsátanak ki magukból, és a céltárgyról visszaverődő hangok után mérik be zsákmányukat.

Mauritániában (Észak-Afrikában) a nép jelentős része állattenyésztéssel és halászattal foglalkozik. A halászok közvetlenül a parti vizeken vetik ki hálójukat, általában apálykor. A zsákmány főként a tengeri pérhal, amely nagy csapatokban úszik partközelben. Néha bárkák és botok csapkodásával igyekeznek kiszorítani a pérhalak tömegeit a háló felé. A legtöbb esetben azonban a nyílt tenger felől delfincsapatok csatárláncba fejlődve zavarják ki a pérhalakat a partra, ahol már várja a zsákmányt a háló és a halász. A halászok nagy botokkal terelgetik a pérhalakat és igyekeznek megakadályozni, hogy kiugráljanak a hálóból. Amelyik pérhal így igyekszik menekülni a csapdából, az végzetét nem kerüli el, mert elkapják a delfinek. Így mindenki jól jár, ember és delfin egyaránt. Ez a halászati mód inkább a falkavadászatra emlékeztet, ahol a delfinek töltik be a vadászkutyák szerepét.

Nem világos még, milyen ösztön diktálja a delfineknek, hogy így, akarva-akaratlanul az embert segítsék a tengeri zsákmány megszerzésében. Ez a halászati mód mindenesetre az ember és a delfin szoros kapcsolatának egyik bizonyítéka.

Endresz István

(François-Xavier Pelletier nyomán)

Az „ingyen" hal is ízlik!

„TISZTELEM ÉS CSODÁLOM A NŐKET"

KALOCSAY MIKLÓS

Kalocsay Miklós hat éve végzett a Színház- és Filmművészeti Főiskolán, azóta a Madách Színház tagja. Egyike a legtöbbet foglalkoztatott színészeinknek, eddig negyvenkét tévéjátékban szerepelt. Legemlékezetesebb alakításai közé tartozik Shakespeare: Rómeó és Júliájának férfi főszerepe, a Szegedi Szabadtéri Játékokon.

– Nem ez volt az egyetlen Shakespeare-szerepem. Játszottam a Hamletben Laertest, és az Othellóban Cassiót. Szabó Magda nemrég bemutatott történelmi drámájában: A meráni fiú-ban IV. Béla fővászmesterét alakítom.

– Térjünk vissza a jelenbe. Mint a világ legismertebb férfi-ideáljának, Rómeónak egyik megszemélyesítője, kit és hogyan köszönt a nők napján?

– Édesanyámat virággal, és így, a Pajtáson keresztül a lányokat is! Tisztelem azokat a nőket, akik hivatásukért és a családjukért élnek, s mindkettőt egyforma odaadással és szeretettel látják el. Csodálom azokat a nőket, akik mindig jókedvűek, fáradtságot nem mutatva dolgoznak, gyereket nevelnek, háztartást vezetnek. Manapság sokan rosszul értelmezik az egyenjogúságot, úgy gondolják, még több terhet kell rárakni a „gyengébb" nemre. Így azután a lányoknak, asszonyoknak kevés a szabad idejük.

– Nem lehet túl sok felesleges órája. Ha mégis akad, akkor mivel tölti el?

– Utazok, fényképezek, barkácsolok. Ha valamit nagyon szeretnék, sokszor nekilátok és inkább magam készítem el. Így lett térelválasztó falam, asztalom, könyvespolcom, ágyam. A barkácsolás – legalább is számomra – hasznos és érdekes kikapcsolódás.

G. É.

Fotó: Gaál Zoltán

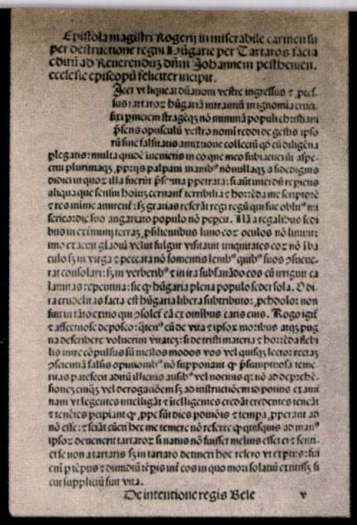

Rogerius latin nyelvű krónikájának első oldala

IV. Béla aranypecsétjének első és hátsó oldala

Néha olyan meglepő kívánságok jutnak el hozzánk, hogy talán maguk a levélírók sem gondolják, hogy teljesíthetjük őket. Ebben az összeállításban ilyen furcsa kérdésekre adunk választ.

TORONYÓRA LÁNCCAL?

KÜLÖNÖS AJÁNDÉK

„Barátnőm írt egy kisregényt. Kérem Önöket, küldjék el annak a kiadónak a címét, amely kiadhatná ezt a regényt. A legközelebbi születésnapjára ezzel szeretném meglepni."

L. Katalin

Ez valóban komoly születésnapi ajándék lenne, de nem ilyen egyszerű a dolog. Javasoljuk, hogy gondolkozz más ajándékon, a barátnőd pedig mutassa meg írását a magyar tanárotoknak és küldjön el belőle hozzánk, vagy a Kincskereső című irodalmi gyermekfolyóirathoz.

MIÉRT NEM NYERTEM?

„Már megint írok. Szeretném tudni, hogy jók voltak-e a rejtvénymegfejtéseim. Talán kevés volt, ezért nem nyertem? Természetesen új megfejtést is küldök, pedig nem kaptam választ."

V. Erika

Naponta több száz megfejtést kapunk, s ha mindet megválaszolnánk, nem maradna időnk az újságkészítésre, pedig azt te is beláthatod, hogy mégis ez a fontosabb. De úgy véljük, nincs is szükség a válaszadásra, hiszen a megfejtést közöljük a lapban, tehát ellenőrizhetitek, jó volt-e, amit beküldtetek hozzánk. Mivel sokan fejtik meg helyesen rejtvényeinket, így sorsolás útján állítjuk össze a nyertesek névsorát, amit szintén megtalálsz a lapban.

„NÉHÁNY" CÍMET

„Legyenek szívesek elküldeni nekem Amanda Lear, Szűcs Judit, a Boney M. és az Abba együttes címeit, valamint elküldhetik még akár magyar, akár külföldi színészek, színésznők, énekesek, énekesnők címeit is."

V, Angéla

Nem kérsz te túl sokat? Mindegy, hogy ki az illető, csak színész vagy énekes legyen? Annál is inkább, mert néhányszor már megírtuk lapunkban, hogy híres emberek címét nem tudjuk közölni. Ha meggondolnád magad és megelégszel egy gyermek-levelezőtárssal is, szívesen segítünk majd neked. S hidd el, jobban járnál, mert nagyobb lenne az esély, hogy választ is kapsz a leveledre.

NEM NEHÉZ FELADAT?

„Egyetlen hobbim a régi és külföldi pénzek gyűjtése. Mivel anyagi körülményeim nem teszik lehetővé, hogy beíratkozhassak egy éremgyűjtők klubjába, ezért csak cserélésre és találásra szorítkozhatok. Ebből kifolyólag megkérném a T. Szerkesztőséget, hogy küldjön nekem külföldi pénzt, ha lehet, minél távolabbi országból. Ezt nem tartom nehéz feladatnak, hiszen nemrég járta be Európa nagy részét a Pajtás expedíció, s biztosan maradt néhány darab váltópénzük. Nagyon örülnék, és boldog lennék, ha kapnék pénzeket."

T. Tamás

Először is: az ember olyan hobbit válasszon, amit elbír a pénztárcája. Továbbá külföldi aprópénzt inkább szüleidtől, külföldet járt rokonoktól, jó ismerősöktől kérj, mert úgy érezzük — mivel az aprópénz is pénz —, idegenektől furcsa ilyet kérni. Egyébként az expedíció tagjainak minden maradék fillérrel el kellett számolniuk.

OLVASSATOK MINDENNAP!

KISDOBOSOKNAK

..... pld. Ágh István: Hányat nézek a naptárban. Régi falusi ünnepek. Bölcs Bagoly sorozat ..... 18,— Ft

..... pld. Bakó Ágnes: Nyulacska ..... 18,— Ft

..... pld. Havril Erzsébet—Szabó Éva—Tarnay Márta: Régen és most. Nyitnikék sorozat ..... 40,— Ft

..... pld. Janikovszky Éva: Málnaszörp és szalmaszál ..... 15,— Ft

..... pld. Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese ..... 42,— Ft

..... pld. A. A. Milne: Hatévesek lettünk (versek) ..... 15,— Ft

..... pld. Nagy Katalin: Minimesék ..... 30,— Ft

..... pld. Nemes Nagy Ágnes: Szökőkút (versek) ..... 42,— Ft

..... pld. Marija Prilezsajeva: Lenin élete ..... 36,— Ft

..... pld. Julius Schwartz: Mindennapi varázslatok. Bölcs Bagoly sorozat ..... 18,— Ft

ÚTTÖRŐKNEK

..... pld. Barta Gábor: Keresztesek áldott népe ..... 29,— Ft

..... pld. Beney Zsuzsa: Nyitva van az aranykapu. Vallomás 22 magyar versről ..... 20,— Ft

..... pld Charles Dickens: Twist Olivér ..... 37,— Ft

..... pld. Fekete Sándor: Kossuth Lajos ..... 18,50 Ft

..... pld. Fiúk—Lányok könyve ..... 32,— Ft

..... pld. Germán, kelta regék és mondák. Feldolgozta és az előszót írta Dömötör Tekla ..... 31,— Ft

..... pld. Makszim Gorkij: Ilja gyermekkora. Mesék és elbeszélések ..... 14,— Ft

..... pld. Gyenes István: Mi illik, mi nem illik? Rendhagyó illemtan 19,— Ft

..... pld. Kovács Judit—Osvát Katalin: Nemcsak illemtan ..... 18,— Ft

..... pld. Erick Kästner: Emil és a három iker ..... 23,— Ft

..... pld. Boy Lornsen: Mit üzen Abakusz? ..... 29,— Ft

..... pld. Karin Michaelis: A nagy vendégség ..... 16,— Ft

..... pld. Mohás Lívia: Találkozás önmagunkkal. Iránytű sorozat ..... 13,— Ft

..... pld. Takács Ferenc: Ép testben. Iránytű sorozat ..... 16,— Ft

..... pld. Vajkai Zsófia: Pepe a királyok városában. Hétszínvilág sorozat ..... 53,— Ft

A felsorolt kötetek egyenként is megrendelhetők a kitöltött, kivágott és címünkre borítékban beküldött hirdetés alapján. Postán utánvéttel szállítunk, magánszemélyeknek 200,— Ft felett portómentesen. 400,— Ft felett kérésre 4 havi, 600,— Ft felett 6 havi részletfizetési kedvezményt adunk, a 3%-os kezelési költséget és a portóköltséget felszámoljuk.

Tekintettel a korlátozott példányszámokra, a megrendeléseket beérkezési sorrendben teljesítjük.

Címünk: Állami Könyvterjesztő Vállalat Ady Endre Könyvesbolt részletkönyvszolgálata Budapest VI., Reviczky u. 36. 1046

A megrendelő neve: .....

Pontos címe: .....

Részletfizetésnél:

Anyja neve: .....

Születési helye, ideje: .....

szem. ig. száma: .....

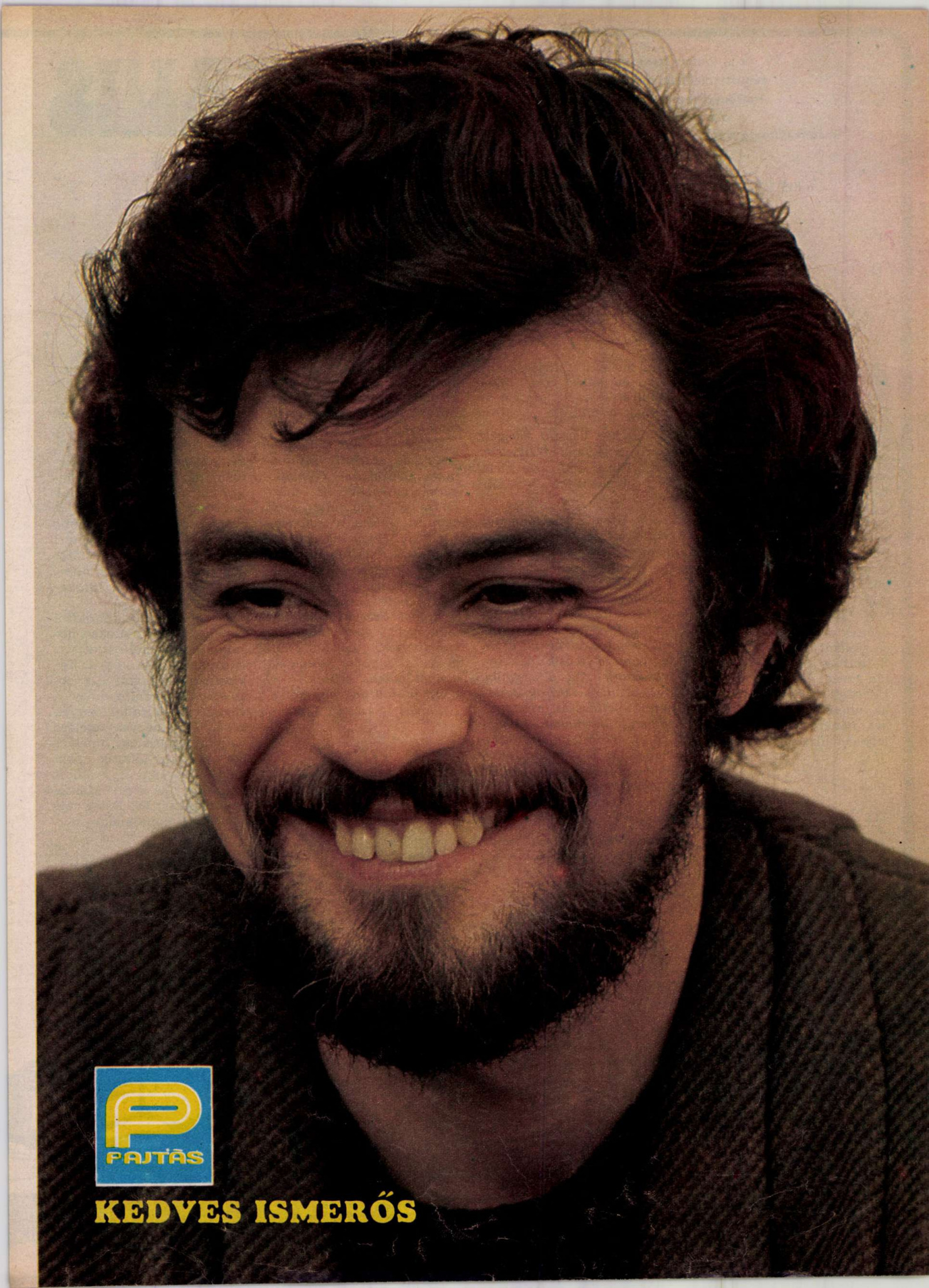
PAJTÁS
KEDVES ISMERŐS

Az új tanterv szerint már a harmadikosok is megismerkedhetnek a magyar történelemmel. Tankönyvükbe viszont még nem kerültek bele a megfelelő olvasmányok. Mi segítünk: a szerkesztőség meg te, akinek van harmadikos testvére, barátja, szomszédja, kisdobos őrse . . . Add át nekik rendszeresen a KIS TÖRTÉNELEM című alatt megjelenő írásokat. Kérésünk – úttörőmegbízatás.

ROGERIUS PÜSPÖK MENEKÜLÉSE

1241 nyarán Muhi falu közelében ütköztek meg a magyarok a tatárokkal. IV. Béla király parancsára sátraikat szekerekkel vették körül, hogy táborukat megerősítsék. De ez a „szekérsánc" okozta később vesztüket. Az éj leple alatt a tatárok körülvették és felgyújtották, a menekülőket pedig lenyilazták. A királyt hű emberei mentették meg a pusztulástól. Háta mögött pusztasággá lett az ország.

A tatárok feldúlták, felégették a falvakat. A parasztokkal aratás után behordatták a gabonát, de aztán megölték őket. Az így rászedett nép nem volt hajlandó bevetni a földeket, hanem az erdők sűrűjébe, nádasok ingoványai közé menekült. Ínség, nyomor, bujkálás várt mindenkire, akit el nem pusztítottak a tatárok.

Rogerius váradi püspök is a menekülők között volt. A Siralmas énekében írta meg menekülésének történetét:

„Egyetlen szolgámmal sebtiben letértem az országútról, az erdő sűrűjébe, ott egy patak medrébe bújtam, s betakaróztam jól gallyal, falevéllel. Szolgám kissé odébb rejtőzött el, hogy ha egyikünkre véletlenül rábukkannának, ne kerüljön fogságba a másik is. Így feküdtünk két álló napig. Hallgattuk a tatárok rettenetes üvöltözését, amint az elkószált barmokat hajtották, s elbújt rabok után kiabáltak. De mikor nem bírtuk tovább az éhséget, fölemeltük a fejünket, s mint a kígyók, előre kúsztunk.

Nagyon elcsigázott már bennünket a kettős kín, az éhség és a félelem. Nem ment le torkomon az erdei fű, nem tudtam füvön élni. De erőt adott a szabadulás reménye.

Végre nyolcadnapra, hogy az erdőből kijutottunk, elérkeztünk Gyulafehérvárra. Innét tíz mérföldre volt egy falu, attól négy mérföldnyire egy magas hegy. Nagy sokaság futott össze, asszonyok, emberek. Ezek szívesen fogadtak bennünket, megkínáltak fekete kenyérrel is, amelynek lisztjét őrölt cserfakéreggel keverték. De mondhatom, jobban esett, mint a legjobb sütemény, melyet valaha ettünk.

Ott maradtunk egy hónapig, nem mertünk eltávozni. Mindig küldözgettünk ki kémeket, nézzék meg, nem maradt-e a tatárok egy része Magyarországon. Hogy élelmet szerezzünk, kénytelenek voltunk fölkeresni az egykor lakott helyeket, de még nem volt bátorságos a járás-kelés az országban, mindaddig, amíg Béla király vissza nem tért a tenger mellékéről Magyarországba, arra a hírre, hogy a tatárok már kitakarodtak."

IV. Béla király külföldről vetőmagot és állatokat hozatott be, és szétosztatta a megmaradt nép között. Telepeseket is hívott az országba. Elrendelte, hogy a városokat kőfallal vegyék körül, és a hegyek tetejére várakat építsenek, amelyeket a lovas tatárok nem tudnak bevenni. Így indult meg újra az élet. Méltán nevezik ezért IV. Bélát második honalapítónak.

KISPÁLYÁS

pajtás kupa 1980

Az Edzett ifjúságért mozgalom keretében a Magyar Úttörők Szövetsége Országos és Budapesti Elnöksége, valamint a Pajtás szerkesztősége 1980 nyarán ismét Pajtás-kupát szervez kispályás labdarúgócsapatok részére.

Az úttörő-olimpia új versenykiírásából kimaradt a kispályás labdarúgás. Ezért ajánljuk különösen az ötödik, hatodik osztályos, labdarúgást szerető gyerekek részére a Pajtás-kupát, hogy egész nyáron hódolhassanak szeretett sportáguknak. Várjuk, hogy erre a tornára minél többen jelentkezzenek.

A játék szabályai megegyeznek a korábbi nyári úttörő-olimpia versenyeinek kiírásában rögzített szabályokkal. A versenysorozaton részt vehet, aki 1967. IX. 1-én, illetve utána született és érvényes úttörőigazolvánnyal rendelkezik.

Egy csapatban csak ugyanannak az úttörőcsapatnak a tagjai szerepelhetnek.

Az együttesek az úttörő-olimpiák versenyeihez használt nevezési lapon nevezhetnek. Egy csapatba meghatározatlan számú játékos nevezhető, de az esetleges területi vagy országos döntőn csak 9 játékos szerepelhet — egy kísérővel — azok közül, akiket az előzetes nevezési lapon már feltüntettek. A nevezési lapot az orvos egy hétnél nem régebbi igazolásával 1980. május 31-ig kell elküldeni az Úttörősporttelep címére (Budapest, Margitsziget).

A területi vagy országos döntőbe jutást a lejátszott mérkőzések száma dönti el, ezért játsszatok minél többet. Az ellenfél bármely együttes lehet. Egy csapattal többször is játszhattok. A mérkőzésekről készült jelentést küldjétek el a megadott címre. Ebben szerepeljen a mérkőzés időpontja, eredménye, az ellenfél megnevezése, valamint a játékvezető és a két csapatkapitány aláírása. A játékvezető tüntesse fel személyi igazolványának számát a jelentésben.

Csak az 1980. június 1-e és július 25-e között lejátszott és jelentett összecsapásokat vesszük figyelembe. A legtöbb mérkőzést játszó csapatokat — ha a számuk indokolja — meghívjuk a területi döntőkre, amelyeknek a helyét és idejét később jelöljük ki. Ezek győztesei vívják majd az országos döntőt, amelyet ezúttal tizenkét csapat részére írunk ki, 1980. augusztus 3-a és 9-e között a budapesti Úttörősporttelepen.

A selejtező mérkőzések esetleges költségei a csapatokat terhelik, a területi és országos döntő kiadásait a szervezők fedezik.

A mérkőzéseket sima, gumitalpú tornacipőben kell lejátszani. A többi szabály merev alkalmazásától a selejtezők során el lehet tekinteni, azok csak a területi és országos döntőkön lesznek kötelezők. Tanácsos a csapat mellé felkérni valakit edzőnek és intézőnek. Az intéző feladata, hogy lekösse a mérkőzéseket, gondoskodjon a jelentések elküldéséről. Nevét és lakáscímét okvetlenül közöljétek, hogy szükség esetén mi is kapcsolatba tudjunk lépni a csapattal. Adjatok nevet az együtteseteknek, így egyszerűbb a nevezés is és könnyebben kiléphettek az ismeretlenségből is.

Nincs más hátra, kezdődhet a csapatszervezés és az alapozás.

Várjuk a nevezéseket.

PÁLYAVÁLASZTÓ LÁNYOK!

Általános iskolai végzettséggel rendelkező leányokat az 1980/81. tanévre felveszünk

fonó, szövő, kötő-hurkoló

szakmunkástanulónak — 16 éves korig.
Képzési idő: 3 év.
Ösztöndíj:
A tanulmányi eredménytől függően — a fonó, szövő szakmunkástanulónak 350—560,— Ft-ot, a kötő-hurkoló szakmunkástanulónak 150—550,— Ft-ot fizetünk.

Juttatások:

Az ösztöndíjon kívül, vidékieknek havi 500,— Ft, budapestieknek havi 450,— Ft vállalati ösztöndíjat fizetünk.
(Az összes pénzbeli juttatás a fonó, szövő tanulóknak havi 850—1060,— Ft, a kötő-hurkoló tanulóknak 650—1050,— Ft.)
Ezen kívül a gyárunk mellett levő szakmunkástanuló otthonunkban elhelyezést, napi háromszori étkezést (munkaszüneti napokon is), havi 210,— Ft-ért biztosítunk.
Tankönyvről az iskola, munkaruháról, iskolaköpenyről, füzetcsomagról a gyár térítésmentesen gondoskodik.
Továbbtanulásra az üzemi szakközépiskolában és a területi gimnáziumban van lehetőség.
Jelentkezni lehet személyesen, vagy írásban.
Levélre részletes tájékoztatót küldünk.

BUDAPRINT BUDAPEST

A gyár címe:
PNYV. Kelenföldi Textilgyár
személyzeti és oktatási osztály
Budapest XI., Budafoki út
111—113., 1502
Telefon: 868-955, 191 mellék.

JÓ KERESETI LEHETŐSÉGET BIZTOSÍTÓ SZAKMÁT AJÁNLUNK FIÚKNAK!

A Budaprint Pamutnyomóipari Vállalat felvesz általános iskolát végzett fiúkat (16 éves korig)

textilnyomó szakmunkástanulónak

A tanulmányi ösztöndíjon felül (160—600 Ft) a vidéki tanulók havi 500,— Ft különélési pótlékot, a budapestiek havi 450,— Ft társadalmi ösztöndíjat kapnak.

Vidéki tanulóinkat KOLLÉGIUMBAN helyezzük el.

Az elsőévesek 1500,— Ft értékű ruházkodási hozzájárulást kapnak.

Az elméleti oktatás Budapest legkorszerűbb szakmunkásképző intézetében, a gyakorlati oktatás a vállalat gyáraiban folyik.

Jó tanulóink továbbtanulását támogatjuk!

Érdeklődésre részletes tájékoztatót küldünk.

Jelentkezni, érdeklődni lehet:

PAMUTTEXTILIPARI MŰVEK PATEX BUDAPEST

Pamutnyomóipari Vállalat személyzeti és oktatási főosztály
Budapest III., Fényes Adolf u. 19—21.
1036
Telefon: 687-834

FIATALOK FIGYELEM!

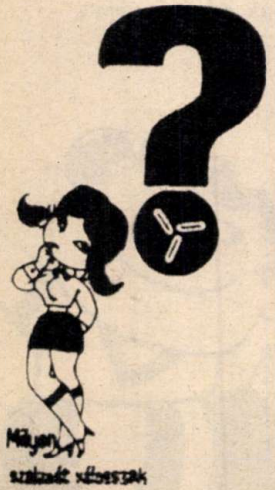

Általános iskolai végzettséggel rendelkező lányokat, fiúkat felveszünk az 1980/81-es tanévre fonó, szövő, géplakatos, elektroműszerész és villanyszerelő szakmunkástanulónak.
Felső korhatár: 16 év
Tanulóidő: 3 év
Társadalmi ösztöndíj: 500,— Ft
Tanulmányi ösztöndíj: eredménytől függően havi 350—550,— Ft
Ösztöndíj kiegészítés: 190,— Ft
Teljes ellátást havi 210,— Ft-ért kaptok.
A kollégiumi elhelyezés, a tankönyv és a munkaruha díjmentes.
Az utolsó félévben a 4-es, 5-ös tanulók teljesítménybérben dolgoznak.
A szakmunkásvizsga után a kereseti lehetőség 3500—4000,— Ft
Továbbtanulási lehetőséget biztosítunk.
Jelentkezni lehet szombat kivételével bármely munkanapon 7 órától fél 4-ig személyesen.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk.
A gyár címe: PNYV Magyar Pamutipar személyzeti és oktatási osztály, **Budapest,** Erkel u. 30. 1046
Telefon: 693-111/115-ös vagy 224-es mellék

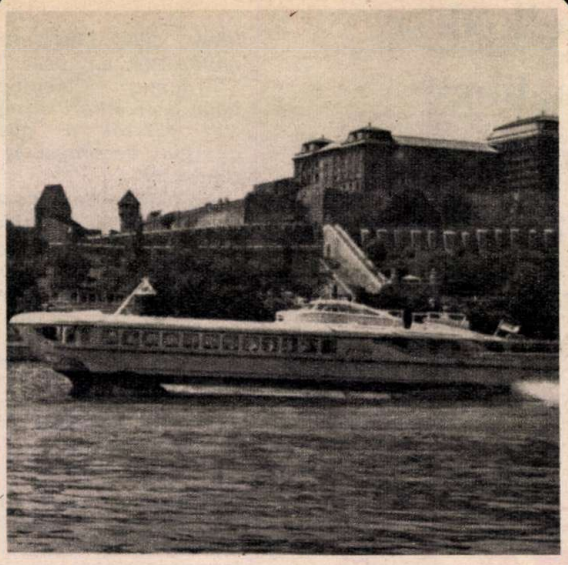

A MAHART HAJÓJAVÍTÓ ÜZEMIGAZGATÓSÁG BUDAPEST IV., NÉPSZIGET

szakmunkástanuló felvételt hirdet a következő szakmákban: **szerkezetlakatos** (hajóépítő), **hegesztő, csőszerelő, ács, asztalos, villanyszerelő, bádogos, festő-mázoló, géplakatos-motorszerelő, esztergályos**

JUTTATÁSOK: – munkaruha, kedvezményes étkezés, – kollégiumi elhelyezés, – III. évben teljesítménybérezés, – társadalmi, tanulmányi ösztöndíj és állandó kedvezményes vasúti igazolvány, – szakmunkásvizsga után segély.

Üzemünk van még Csepelen, Dunaharasztin és Szegeden.

MAHART

JELENTKEZNI LEHET:
Postacím Budapest, Pf. 97. 1325
Telefon: 694-911/161
Személyzeti és oktatási osztály

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK

- **kőműves,**
- **ács-állványozó**
- **hidegburkoló**
- **fapadlózó műanyagburkoló**
- **víz-gázszerelő**
- **központifűtésszerelő**
- **villanyszerelő**
- **vas- és fémszerkezeti lakatos**
- **épületasztalos**
- **szobafestő-mázoló**

szakmára várunk benneteket.

Szakmunkástanulónak jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik a 14—17. életévüket 1980-ban betöltik és a 8. osztályt elvégezték, illetve, akik jelenleg nyolcadikos tanulók.

Vidékieknek a tanulmányi időre tanulóotthont és teljes ellátást biztosítunk. Tanulmányaitokhoz szakképzett nevelő tanárok nyújtanak segítséget.

Biztosítunk továbbá rendszeresen kedvezményes hazautazást, munkaruhát, társadalmi ösztöndíjat, valamint különböző sportolási és művelődési lehetőségeket is.

Az alapösztöndíjon kívül havonta valamennyi szakmában 250,— Ft társadalmi ösztöndíj bérkiegészítésre is lehetőség van.

Személyes és levélbeli érdeklődésre részletesen válaszolunk.

Pontos címünk: Fővárosi 3. sz. Építőipari Vállalat, szakoktatási csoport, Budapest XIII., Lehel út 10/a. Telefon: 494-300.

A PEST MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

az 1980/81-es tanévre általános iskolát végzett fiúk jelentkezését várja szakmunkástanulónak az alábbi szakmákba:

— épületvillamossági szerelő, padlóburkoló, magasépítőipari ács-állványozó, központifűtés- és csőhálózatszerelő, vízvezeték- és készülékszerelő, gázvezeték- és készülékszerelő, szobafestő és mázoló (tapétázó), kőműves, épületasztalos, vasbetonkészítő, vízszigetelő, bádogos, épületgép-szerelő, autószerelő (kollégiumi elhelyezés nincs), épületburkoló, vas- és fémszerkezeti lakatos.

Vidéki fiatalok részére a tanácsok irányítása alá tartozó kollégiumban elhelyezést, valamint teljes ellátást biztosítunk. Ösztöndíjat, a III. évben teljesítménybérezési lehetőséget, valamint a rendeletekben előírtaknak megfelelően társadalmi szerződéses ösztöndíjat ad a vállalat.

JELENTKEZÉS: személyesen vagy írásban a vállalat Szakoktatásán. Budapest XXI., Kis János altb. u. 19—21. — 1751 (Megközelíthető: Boráros tértől gyorsvasúttal, a második megálló.)

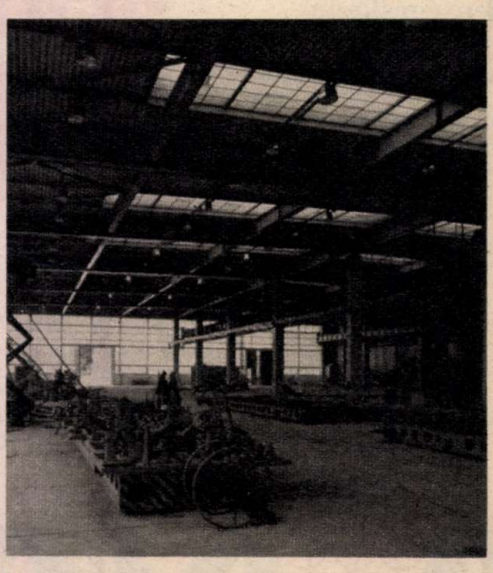

„A sportolók békés, nemzetközi vetélkedése alkalmas arra, hogy a béke ügyének új és hatásos támasza legyen”

(Pierre de Coubertin)

Pelopszt, a délceg, bátor görög ifjút *Hippodemia* királylány szépsége vonzotta Pisza királyának udvarába. A gyönyörű lány kezéért kocsiversenyt vívtak a kérők, a király csalárdsága miatt már tizenhárom ifjú halt meg. A király kocsisa, *Mürtilosz* ugyanis maga elé engedte a versenyzőket, s a kocsijában álló király dárdájával sorra ledöfte őket. Pelopsz rájött a galádságra, a viadal előtt kiszedte Mürtilosz kocsijából a kerékszegeket — viasszal pótolta azokat —, a kocsi szétesett. Pelopsz győzött, s hálából, *Zeusz* tiszteletére, nagy versenyt rendezett. Ezeket később négyévenként felújították Olümpiában, a Peloponnesos (Dél-Görögország) nyugati részén levő bűbájos városban.

Íme, így szól az egyik mitológiai monda az olimpiai játékok eredetéről. Egy másik legenda szerint Zeuszhoz, a görögök legfőbb istenéhez fűződik az olimpiai versenyek születése, aki a trónért atyjával, *Kronosz*-szal birkózott, s győzelme emlékére rendezte meg az olimpiát. A harmadik monda a thébai *Héraklész* nevével hozza összefüggésbe az olimpiát. Héraklész, miután nem kapta meg *Augiász* istállójának kitakarításáért a bérét, hadsereget szervezett, elfoglalta Éliszt (ókori görög városállam), s győzelme emlékére rendezett versenyeket.

Megszűnt minden ellenségeskedés

A mítosz és a történelem összemosódik, írásos emlék kevés maradt ránk. Az olimpiai játékok kezdetéről *Euszebiosz* ókori görög író krónikájában találni a legtöbb adatot, szerinte az időszámítás előtt 1196-ban rendezték meg az első ókori olimpiát. Általában azonban — *Kedrénosz* bizánci író feljegyzései alapján — i. e. 776-ot tartjuk az első olimpia időpontjának.

Az olimpiai játékok rendezési joga a legrégebbi időktől az éliszi népet illette meg. *A versenyek idejére hírnök járta körbe a görög városállamokat, meghirdette az úgynevezett „istenbékét”, a játékok idejére megszűnt minden ellenségeskedés.* A szembenálló felek igaz testvérekként üdvözölték egymást.

Érdemes megjegyezni, hogy a 37. ókori olimpiától, i. e. 632-től a gyerekek olimpiai versenyét is megrendezték.

Az ókori olimpiák az időszámítás előtti ötödik században élték virágkorukat. A hanyatlás évei után be is tiltották. Az időszámítás után 522-ben történt földrengés és árvíz után olimpiai játékokat nem rendeztek.

Öt karika — öt földrész

Hosszú évszázadokig szó sem esett az egykori versenyek felújításáról. Egy francia történész-irodalmár,

Az újkori olimpiák életre hívója: Pierre de Coubertin

A NAGY

Az első újkori olimpia egyik színhelye az athéni Márvány-stadion

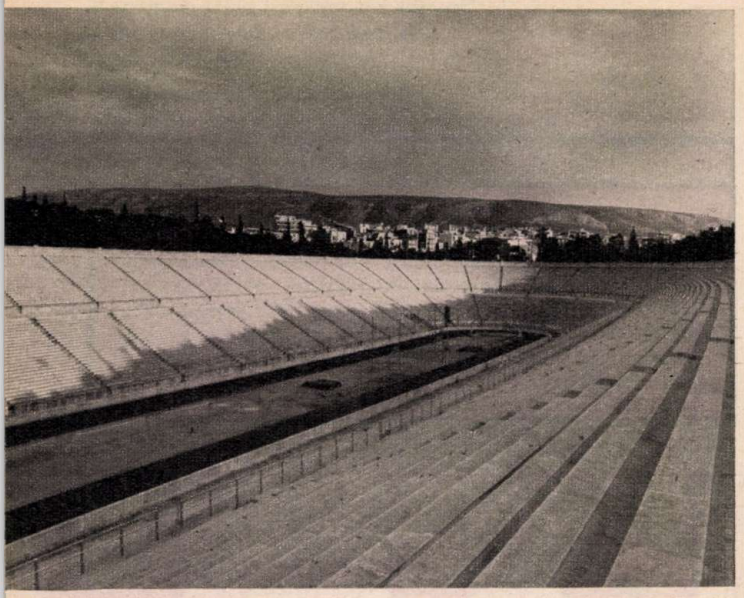

Az első olimpiai aranyérem

Az elődök tiszteletére. A maratoni emlékmű

Hajós Alfréd, az 1896-os olimpia kétszeres bajnoka

Spyridon Louis — népviseletben — a maratoni futás bajnoka

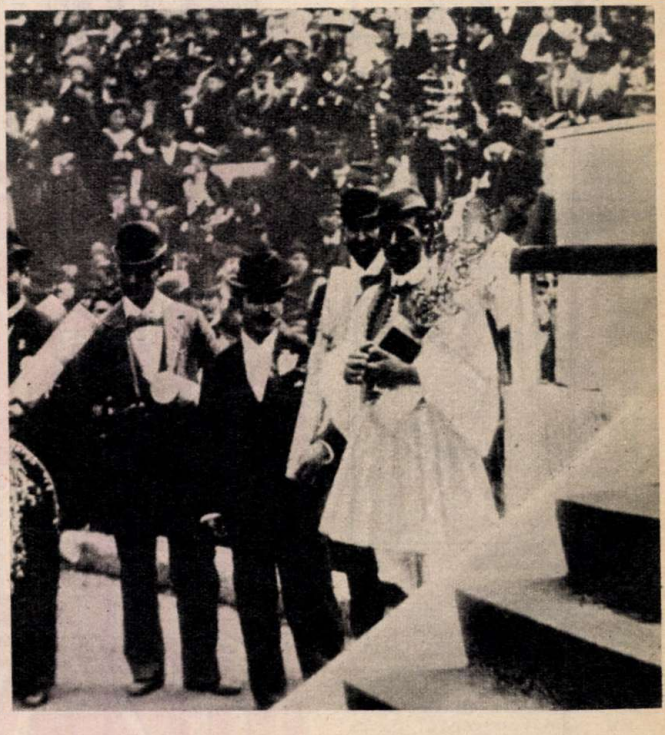

Pierre de Coubertin a XIX. század végén azzal a nemes tervvel lép a világ elé, hogy ismét életre akarja hívni az olimpiai játékokat, mondván: *„A sportolók békés nemzetközi vetélkedése alkalmas arra, hogy a béke ügyének új és hatásos támasza legyen."*

Munkáját 1894. június 23-án siker koronázza, ezen a napon alakul meg a Nemzetközi Olimpiai Bizottság. Két évvel később pedig sor kerül az első újkori olimpiára Athénban. A görög kormány eleinte anyagi nehézségek miatt nem akarta elvállalni az olimpia megrendezését. Az olimpiai mozgalom felélesztésében jelentős szerepet játszó magyar *Kemény Ferenc* felajánlotta, hogy hazánk szívesen átvállalja az olimpia megrendezését, de erre végül nem került sor.

A görög fővárosban nyolc sportágban tizenhárom ország háromszáz sportolója mérte össze erejét. *Egy nagyszerű hagyomány életre kelt, s azóta is őrzi alapeszméjét, a Föld népeinek békéjét, barátságát szolgálja. Ezt a gondolatot fejezik ki az olimpiai játékok jelképei is. Az olimpia jelvénye az öt, egymásba fonódó kék, sárga, fekete, zöld és piros karika az öt földrészt jelképezi.* Először a VII. olimpián, 1920-ban, Antwerpenben használták. A jelvényt a Citius—Altius—Fortius, azaz a Gyorsabban —Magasabbra—Erősebben jelszó egészíti ki.

A görög Olümpiában a nap erejével felgerjesztett tüzet — az olimpiai lángot — ünnepélyes külsőségek között szokták a játékokat rendező városba vinni. Berlinbe 1936-ban futva, 1964-ben Tokióba repülőn, 1968-ban Mexikóba hajón, négy éve Montrealba pedig lézersugárral továbbították a lángot.

A világ játéka

Most ismét olimpiára készül a világ. Ezúttal első ízben rendeznek szocialista ország fővárosában, Moszkvában olimpiát. Sajnos, egyesek ezt igyekeznek meghiúsítani. Az Egyesült Államok kormányának bojkottfelhívása világszerte visszatetszést keltett, tiltakozást váltott ki. Sportolók sora jelentette ki, hogy ha az olimpiát elhalasztják, befejezik pályafutásukat.

Lord Killanin, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke így nyilatkozott: *„Az olimpia a NOB rendezvénye, nem pedig egy országé."*

Tegyük hozzá: az egész világ játéka! Ezt a nagyszerű vetélkedősorozatot minden — a békét, a barátságot szerető — ember magáénak érzi.

Bőcs Ferenc

JÁTÉK

OLIMPIÁRA KÉSZÜL A VILÁG (1.)

TÖPRENGŐ

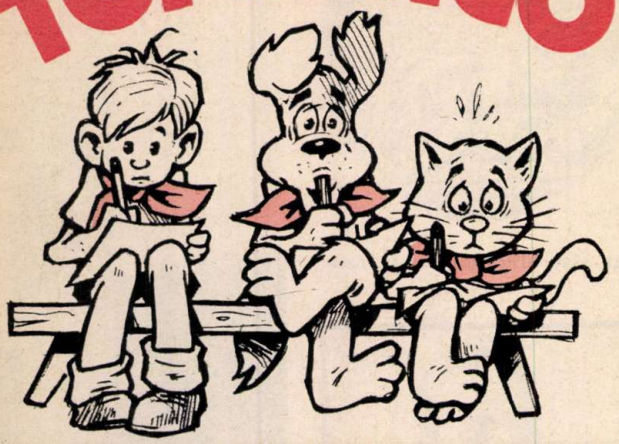

A rejtvények megfejtését **csak postai levelezőlapon** küldd be! Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: március 16.

AZ 5. SZÁM MEGFEJTÉSEI

Keresztrejtvény: Jupiter, Davy, köd, vihar, tolvaj, jelző, kvarc, hangulat. **Betűrejtvény:** elinaló, ponty. **Milyen fajta?** 1—c, 2—b, 3—a, 4—d. **Két rajz:** 12. **Öszvérautók:** Renault 4 — VW Golf, Renault 5 — Fiat 126, Citroën GS — Ford Capri. **A körök:** 2125+2263+2427+3185 = 10 000. **A jobb oldali:** C.

NYERTESEK

A 4. szám rejtvényeinek megfejtéséért könyvutalványt kapnak: Horváth Zsolt, Budapest; Andrasek Rita, Molnári, Dobos Emil, Molnári; Czabai István, Kisdombegyház; Csermák Sándor, Szeghalom; Dudar Zoltán, Bátaszék; Fehér Tamás, Almásfüzitő; Gombos Erzsébet; Bükkábrány; ifj. Gubucz József, Rákóczifalva, Kopasz Zoltán, Foktő; Kovács Sándor, Magyardombegyház; Lisinczki Judit, Tereske; Magda György, Kál; Morvai Imre, Pécs; Papp Tünde, Dunakeszi; Ponyi Márta, Balassagyarmat, Somfai Tamás és Zsuzsa, Pápa; Surinás Klára, Újiráz; Varga Péter, Eger; Vass Eszter, Makó.

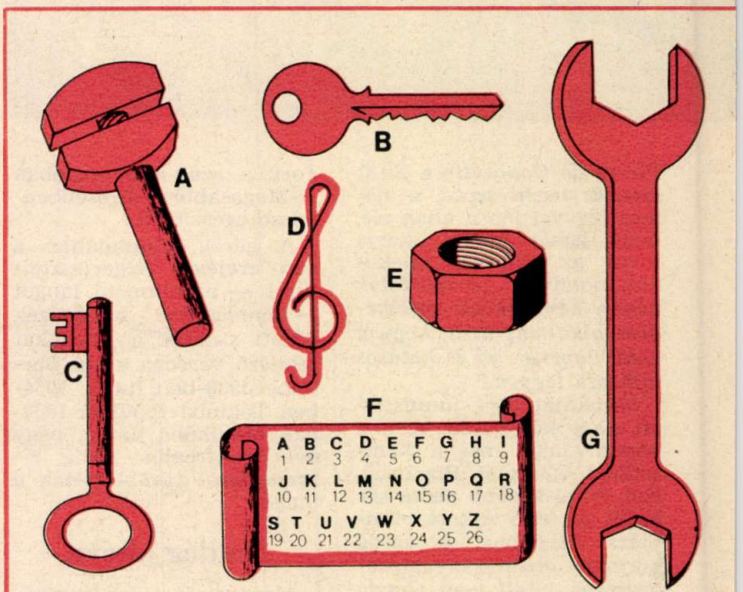

A RAJZON LEVŐ dolgok közül az egyik — logikailag — kilóg a sorból. Melyik az?

EGYTŐL KETTŐIG KERESD MEG AZ UTAT!

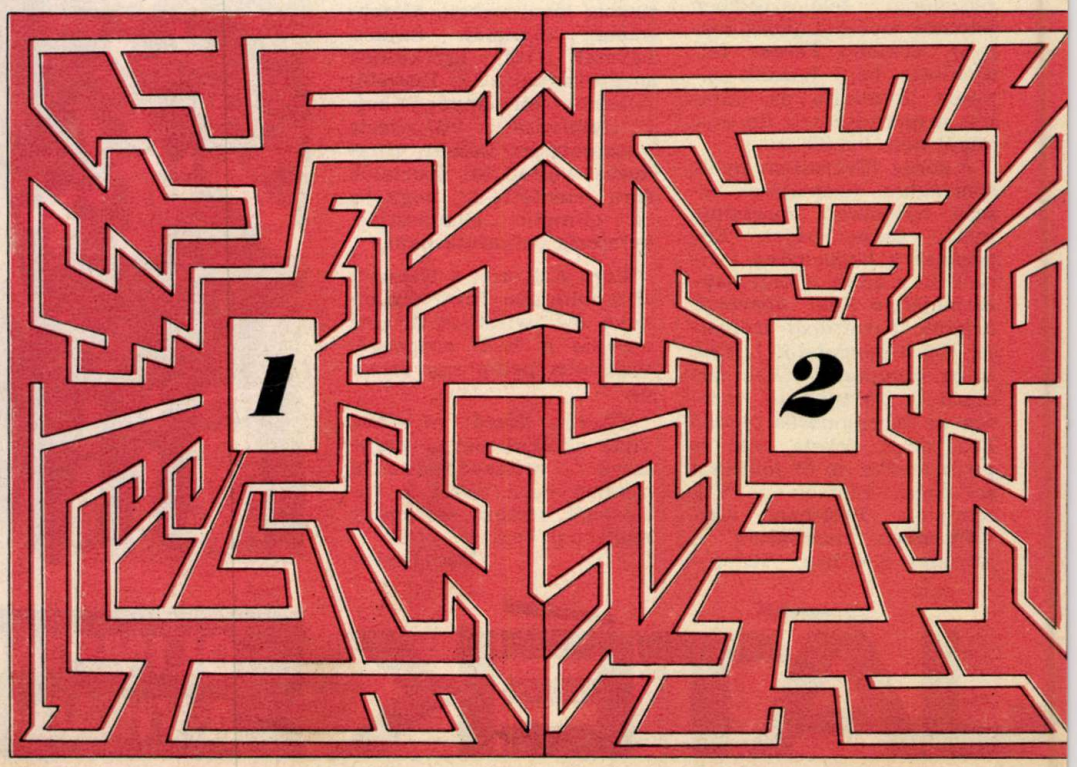

SAKK

Az alábbi hadállás immár fél évszázados. Világos volt lépésen, s gyalogh átránya miatt nem látott jobbat, mint a döntetlen felajánlását, amit ellenfele nagy örömmel el is fogadott. Vajon miért örült? Volt talán világos számára valami jobb lehetőség is? Írjátok meg véleményeteket!

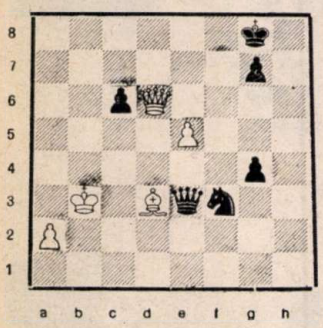

A december 6-i számban közölt hadállásban sokan megtalálták sötét nyerésre vezető lépését: **f3—f2-t,** ami után a döntés rövidesen bekövetkezik. — A helyes választ adók közül könyvutalványt nyertek: Dobler Tamás, Dunaújváros; Majoros István, Budapest, Csillaghegy; Pomázi László, Tiszasüly és Simon Attila, Lucfalva. (Feltűnően sok volt a vidéki pajtás. Budapesten nem érdeklődnek annyira a sakkozás iránt?!)

Földeák Árpád

A 29. oldal rejtvényeinek megfejtését a budapesti Szépművészeti Múzeum címére (Budapest XIV., Dózsa Gy. út 41.) küldjétek be. Harminc szerencsés nyertes március 29-én szellemi árverésen vehet részt a múzeumban. Csak budapestiek írjanak – **szellemi árverés** jeligére!

AZ ÓKORI EGYIPTOM

Rejtvényünkben az ókori Egyiptomról lesz szó.

VÍZSZINTES: 1. Zseniális francia régész, aki azáltal, hogy megfejtette a hieroglifákat (képírást), érthetőbbé tette számunkra az ősi Egyiptomot. 11. Nagy gyalogtúrát tesz. 12. Négylábú. 13. Vonóshangszer része. **14. Kis helység Egyiptomban, közelében van az ún. „Királyok völgye", ahol számos fáraó sírját tárták fel.** 16. Pontosan ilyet akartam! 18. Kiejtett betű. 19. Van bátorsága. 21. OO. 22. Lángol. 24. Téli sport. 26. Irány. 27. Pók betűi keverten. 29. Kilencvenkilenc, római számmal. 31. Játszma a teniszben. 33. Filmszínházak. 36. Felmenő rokona. 37. Kettős betű. 39. Oly nedvessé tesz, hogy az anyag már nem képes többet magába szívni. **41. Az ősi Egyiptom fővárosa volt.** 42. Dán és spanyol autók betűjele.

FÜGGŐLEGES: 2. A macskafélék családjába tartozó ragadozók. 3. Tőlem távolabbra. 4. Másolni kezd! 5. Portugál és holland autók betűjele. 6. Természetes úton keletkezett üregek. 7. Fényűzés. 8. LLO. 9. Tyúklak. **10. Egyiptomi királynő (i. e. 14. sz.), melltűként, nyaklánc díszeként ma is sokan hordják képmását. 11. Húsz évig építették piramisát ennek a fáraónak, méretéről annyit, hogy magasabb, mint a római Szent Péter-székesegyház.** 15. Ráma egynemű betűi. 17. Kiejtett betű. 20. Orra bukik. 23. **Helység Egyiptomban, környékén emelkednek a piramisok.** 25. Szintén. 28. Omszk folyója. 30. „Becézett" cigaretta. 32. A reménység színe. 34. A közepén tompa! 35. KTS. 38. Szintén ne. 40. Mutatószó.

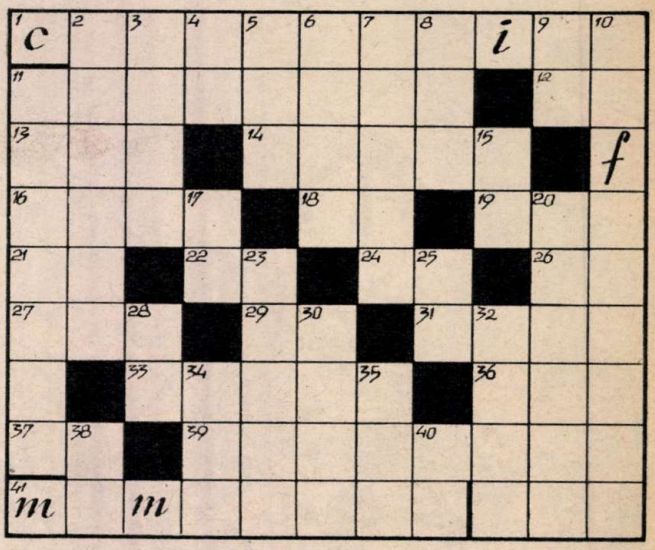

MI A NEVE ENNEK A SZOBORTÍPUSNAK?

KIT ÁBRÁZOL EZ A FEJ?

MILYEN KORBÓL SZÁRMAZIK EZ AZ ALKOTÁS?

HONNAN SZÁRMAZNAK EZEK A DOMBORMŰVEK?

MÁR MEGJELENT!
MÁR KAPHATÓ!

VEDD MEG, HA SZERETNÉL JÓL SZÓRAKOZNI!

KERESD AZ ÚJSÁGÁRUSOKNÁL!

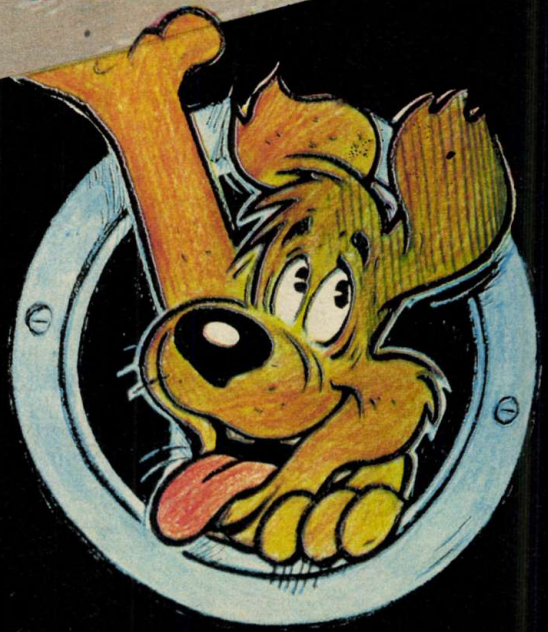

Ugye, nem kell neked bemutatni Robinsont? Ugye, sokszor elábrándoztál arról, mit is csinálnál, ha egyszer te is

ELVETŐDNÉL EGY LAKATLAN SZIGETRE...

Mi most megvalósíthatjuk az álmodat!

Nagy játékot, ezernyi izgalmat kínálunk a márciusi Mini-Pajtás Rejtvénymagazinban! Ha ügyesen megfejted rejtvényeinket, és szerencséd is lesz a nyeremények sorsolásán, akkor nyáron, néhány napra

KAPSZ TŐLÜNK EGY LAKATLAN SZIGETET!

Hol lesz? Mekkora a sziget? Hogyan fogsz élni ott?

HOHÓ, EZ MA MÉG HÉTPECSÉTES TITOK!

Annyit azonban elárulhatunk, hogy ezt a szigetet valamelyik magyar folyó hullámai ölelik körül, s mindaddig valóban megérdemli a „lakatlan" jelzőt, amíg a rejtvényfejtő gyereknyertesek el nem foglalják...

NEM AKÁRMILYEN LEHETŐSÉGET KÍNÁLUNK!

Ez a mi szenzációs, nagy-nagy nyereményünk a legügyesebb és a legszerencsésebb rejtvényfejtőknek. S még lesz sok más kisebb-nagyobb ajándékunk a többi nyertesnek, akinek nevét kihúzzuk a kalapból...

HÁT RAJTA, MINI-PAJTÁST FEJTŐ, KALANDOS KEDVŰ ROBINSONOK! VÁR EGY GYÖNYÖRŰ NYÁR A SZIGETEN...

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

1979. február 1-től az új előfizetési díjak:
Egész évre 126 Ft
I. félévre 70 Ft
II. félévre 56 Ft

80.0420 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
Soproni Béla
vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő:
PORKOLÁB CSABA

A TŰZFORRÓ LÁVINA

6.

Szöveg: CSER GÁBOR
Rajz: ENDRŐDI ISTVÁN

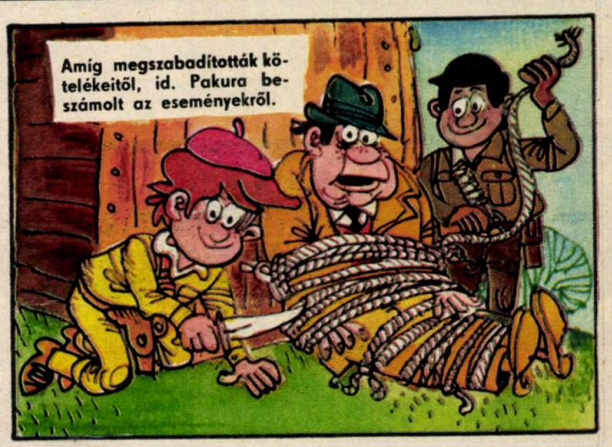

80/11
XXXV. ÉVF. • 1980. MÁRC. 13. • ÁRA: 3,50 Ft

PAJTÁS

FOTÓ: GAÁL ZOLTÁN

CSAK AZ JÖJJÖN KATONÁNAK

Jelentés a körletben. A növendékek is annak szolgálatot

Ébresztő, fel! — töri meg a csendet az ügyeletes felharsanó hangja. *Szalay Sándor* elsőéves növendék a fejére húzza a takarót, sehogy sem akaródzik felkelnie. Hiszen még nincs háromnegyed hat — gondolja —, ilyenkor otthon, Békéscsabán a másik oldalamra fordultam. Csakhogy a katonaság az más, villan élesen tudatába a valóság. És én a *Magyar Néphadsereg Gépjárműtechnikai Tiszthelyettes- és Szakmunkásképző Iskolájának* növendéke vagyok, méghozzá szoba- és évfolyamparancsnok.

Egy perc múlva már vezette is a többieket a reggeli tornára.

CIVIL RUHA – EGYENRUHA

— Öt esztendővel ezelőtt jött létre az iskola — tájékoztat *Szabó Sándor* alezredes, a szabadszállási alakulat parancsnoka, az iskola igazgatója. — A képzési idő négy év, amelynek végén tanulóink hivatásos tiszthelyettesi és autószerelő vizsgát tesznek.

— *Kiket vesznek fel?*

— Tizennégy, tizenöt éves fiúkat, akik feddhetetlen előéletük mellett egészségileg és fizikailag alkalmasak a katonai pályára, az előírt tantárgyakból — magyar, matematika, fizika, kémia és történelem — legalább jó tanulmányi eredménnyel rendelkeznek. Döntő fontosságú, hogy a jelentkező igazán hivatásának tekintse a katonai pályát.

— *Mi történik először azokkal, akiket felvettek?*

— Elvisszük őket egy szabóműhelybe. Mértéket vetetünk róluk, ruhát csináltatunk nekik. Civil ruhát. Minden gyerek tizennyolcezer forint értékű felszerelést kap, többek között farmeröltönyt, ünneplőruhát, amely csaknem teljesen megegyezik a sportolók olimpiai formaruhájával. Valamennyiüknek készíttetünk úgynevezett társasági ruhát, amelynek anyagát mindenki tetszés szerint választja meg. Ezenkívül öt pár cipő, esőkabát, télikabát tartozik a felszereléshez.

— *Milyen tantárgyaik vannak?*

— A közismereti tárgyakat — magyar, matematika, fizika, kémia, történelem, földrajz — polgári tanárok tanítják, a szakmai tantárgyakat katonák, üzemmérnökök, illetve mérnökök oktatják. A gyakorlati foglalkozásokat tiszthelyettesek vezetik. A gyerekek három napot iskolában töltenek, három napon gyakorlati munkát végeznek. Az első három évben hivatásos jogosítványt szereznek a növendékek, a harmadik év végén katonai esküt tesznek, civil ruhájukat egyenruhára cserélik, és hivatásos tiszthelyettes iskolai hallgatóvá lépnek elő. Természetesen már az első három év során arra törekszünk, hogy a fiatalok minél teljesebb képet alkothassanak a hadseregről. Minden eseményen részt vesznek, gyakorlatra járnak, más laktanyákba látogatnak, harci járművekkel ismerkednek, bekapcsolódnak a katonai szakkörök életébe.

SANYI, AZ ÉLENJÁRÓ

A szél akadálytalanul végigságuld a laktanya udvarán. Szalay Sanyit nem zavarja a csípős tavasz. Végigsimítja pelyhedző bajuszát, aztán határozott parancsot ad társainak:

— *Lépés, utánam indulj!*

Alaposan nekilendülnek a fiúk, csak a műhelyben érjük utol őket. Sanyi készségesen válaszolgat kérdéseinkre, szavait kalapácsok fémes csattogása kíséri.

— *Honnan tudtad, hogy létezik ez az iskola?*

— Egy őrnagy járt a sulinkban, ő mondta. Megtetszett. Korábban is autószerelő akartam lenni, de így még jobb. Tetszik a katonás élet, érdekelnek a gépek, jók a lehetőségek. Eleinte a fegyelemmel nehezen barátkoztam meg, otthon szerettem lustálkodni, feleseltem is, ez itt nem megy.

— *Hogyan telik el egy napod?*

— Reggeli torna után ágyazok, takarítok, reggelizek. Utána felkészülök a foglalkozásokra, rendet rakok a körletben. Délután két óráig tanítás folyik, majd ebédelek, parancskihirdetésre megyek. Vacsoráig szabadfoglalkozás van, utána takarítás, majd takarodó.

— *Jól megy a tanulás?*

— Igen, élenjáró növendék lettem, 4,12 a tanulmányi átlagom. Havonta 250 forint ösztöndíjat kapok. Jó itt.

AKIBEN VAN HIVATÁSTUDAT

Kelemen György őrnagy, az iskola igazgatóhelyettese fültanúja beszélgetésünknek.

— Sajnos, ezt nem mindenki mondhatja el — sóhajt fel. — Néhányan családi okból, szülői akaratból jelentkeznek nálunk. A felvételin nagyjából teljesen kiszűrjük a kényszerűségből érkezőket. Mégis előfordul, hogy egyikük-másikuk bekerül az iskolába, de rövidesen kiderül, hogy roszszul érzik magukat nálunk, nem találják a helyüket. Tőlük előbb-utóbb megválunk.

Járjuk a műhelyeket. Rend és tisztaság mindenütt. A gyakorlati oktatás egyben termelő munka is, hibás alkatrészeket, motorokat javítanak a növendékek. A tanrend összeállításakor pontosan megszabták, hogy a négy év alatt mit kell megcsinálniuk. Eddig évente öt-öt millió forint értékű munkát végeztek.

Lassan délutánra fordul az idő. A körletben kimenőre készülődnek a fiúk. Egy közepesen tanuló növendék hetente három alkalommal mehet ki a faluba. Évente mindenki hatszor hazautazhat, költségeit az iskola fizeti. Az üdültetéshez, a külföldi utazásokhoz is kapnak anyagi segítséget a gyerekek.

Százharmincöt évvel ezelőtt egy katonatiszt, *Mészáros Lázár* ezredes, a forradalmi kormány későbbi hadügyminisztere, székfoglaló beszédet írt *„A katonaságról”* címmel, a Magyar Tudós Társaságba való felvételéhez. Legtöbb gondolata ma is aktuális, egyebek között az, amelyet így fogalmazott meg: *„A katonaság célja békében a nép művelése, bizonyos közhasznú munkák elvégzése...”* De azt is hozzátette, hogy ez a cél csak akkor valósítható meg igazán, ha majd a hadsereget képzett, művelt tisztek vezetik.

Lényegében e célért fáradoznak ma Szabadszálláson.

Bőcs Ferenc
Fotó: Szalay Béla

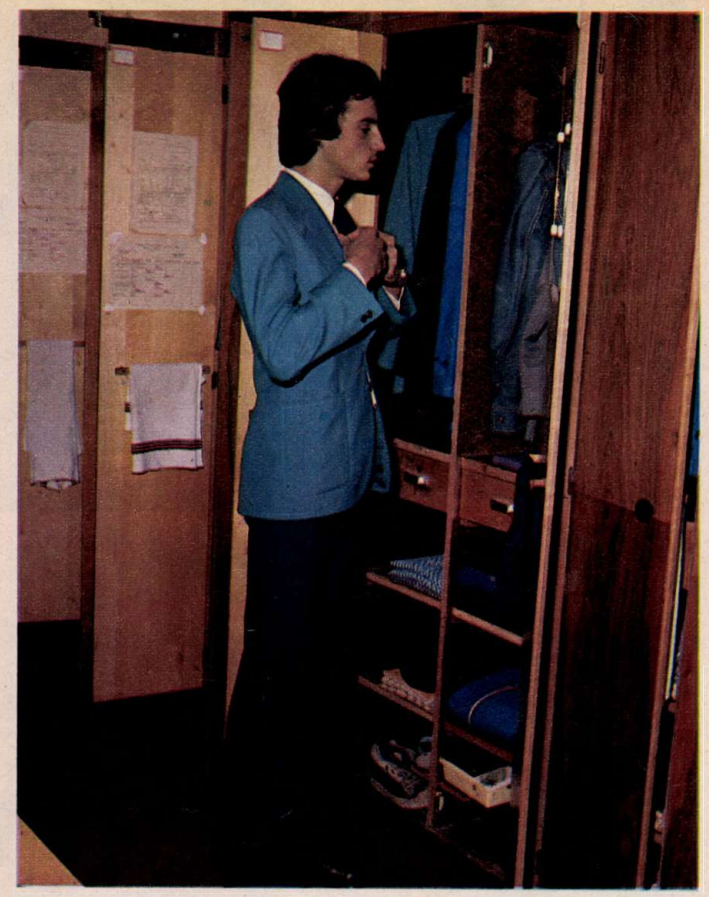

Utolsó simítások kimenő előtt az olimpikonok öltözékéhez hasonló formaruhán

Szabad időben közkedvelt játék az asztali foci

Gyakorlás a nemrégen kapott kismotorokkal. A növendékek jogosítványt is szereznek

A legbonyolultabb harci járművek szerkezetével ismerkednek a növendékek tanulmányi idejük alatt

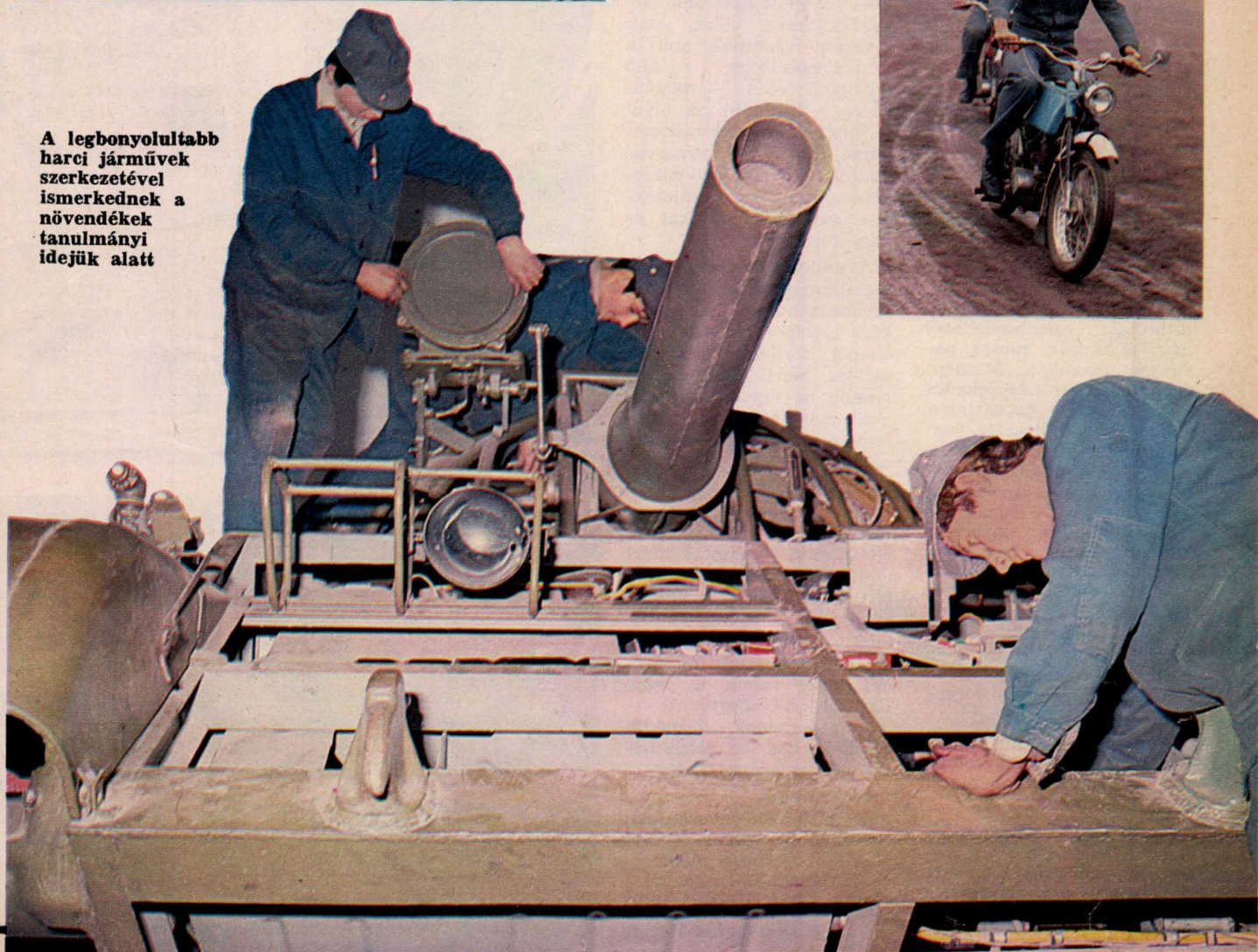

„Száz vasutat, ezeret!
Csináljatok, csináljatok!
Hadd fussák be a világot,
Mint a testet az erek...”

(Petőfi Sándor)

A szakkör szobájában hatalmas terepasztal. Hegyek, utak, házak, erdők és vasúti pályák borítják. A közlekedési lámpákat, a jelzőket, a váltókat, a közvilágítást és a vontatást az asztal alatt futó elektromos hálózat táplálja.

Egy fiú guggol az asztal alatt. A színes huzalok között matat, bekötéseket, elágazásokat készít. Aztán előbújik, kapcsolgat, ellenőriz, majd megint visszabújik. Matlag Zoli ő, a terepasztal elektromos hálózatának avatott ismerője.

— Kétféle árammal dolgozunk — magyarázza —, a világítás és az elektromos készülékek nagyobb része redukált váltó-, a vontatás egyenárammal üzemel. Most megint átalakítottuk a pályaudvarokat, a pályákat is elmozgattuk, ehhez kellett átterveznünk az elektromos kapcsolást is.

— Előzőleg nem működött rendesen?

Elmosolyodik.

— Úgy már untuk.

A budapesti, IX. kerületi úttörőház vasútmodellezői nem is tudják, minek nevezzék magukat. Mindent csinálnak, ami a közlekedés tervezésével kapcsolatos. Városokat, úthálózatot, vasúti, közúti átjárókat, csatorna- és vízhálózatot terveznek, aztán terepasztalon megvalósítják. Néhány hétig működtetik, gyönyörködnek benne, játszanak vele, aztán jönnek az újabb ötletek: változtassuk meg ezt is, azt is. És nekiesnek, bontják, szétszedik, átalakítják. Ha valaki egy ideig elmarad a foglalkozásról, rá sem ismer a régebbi terepasztalra.

A szakkör vezetője, Csáki Zoltán számítástechnikus, tíz év tapasztalatai alapján mondja:

— Ha szabadjára engedem a fantáziájukat, szívesen terveznek és kitartóan dolgoznak. Ha valamit megguntak, vagy elrontottak, átalakítják, más célra használják fel. Nyersanyagot a TRIÁL-tól és az IPARTERV-től kapunk. Fát, műanyagot, papírt, lemezt, mindent hasznosítunk.

Nagy Csaba már másodéves ezüstműves, de még mindig visszajár ide. Keze munkáját sok tereptárgy dicséri. Most Egresi János, Sebestyén Csaba és a Tóth ikrek segítségével a Kacsóh Pongrác úti felüljáró makettjén dolgozik. Igyekeznek „jobb megoldást” találni, mint a valódi felüljáró-rendszer.

Bánrévi Mihály egy irodaház építésén fáradozik.

— Az épületeket nem tervezzük meg előre, csak olyasmit csinálunk, amit a rendelkezésünkre álló anyagból lehet — magyarázza. — Tudnánk mi olyat is, hogy mindenki megcsodálná, ha lenne anyagválaszték. Így egy-egy városrész építésekor az épületekhez igazítjuk az utakat, és nem fordítva.

A szakkör legnépszerűbb foglalkozása a barkácsolás. Igyekeznek minél kevesebb kész anyagot (épületet, útelemet, sorompót stb.) vásárolni, mert: „mindig kedvesebb az ember számára, amit maga tervez és a fellelhető anyagokból maga is valósít meg”.

A hetente találkozó tizenöt-húsz gyerek figyelmét nem lehetne lekötni egy-egy azonos feladattal, ezért döntött Csáki Zoltán amellett, hogy mindenki adja a közös építéshez egyéni ötletét, elképzelését. Amikor aztán kész a nagy mű, egy-két hétig folyik a játék. Egyszer csak megint új ötletek támadnak, kezdődik az átalakítás, az ésszerűsítés, a korszerűsítés.

Megtanulják értő szemmel nézni környezetüket. Némelyikük talán idővel alakítani is tudja majd.

Gebri Antal

Fotó: Wagner Margit

VÁROS ÉPÜL A SZOBÁBAN

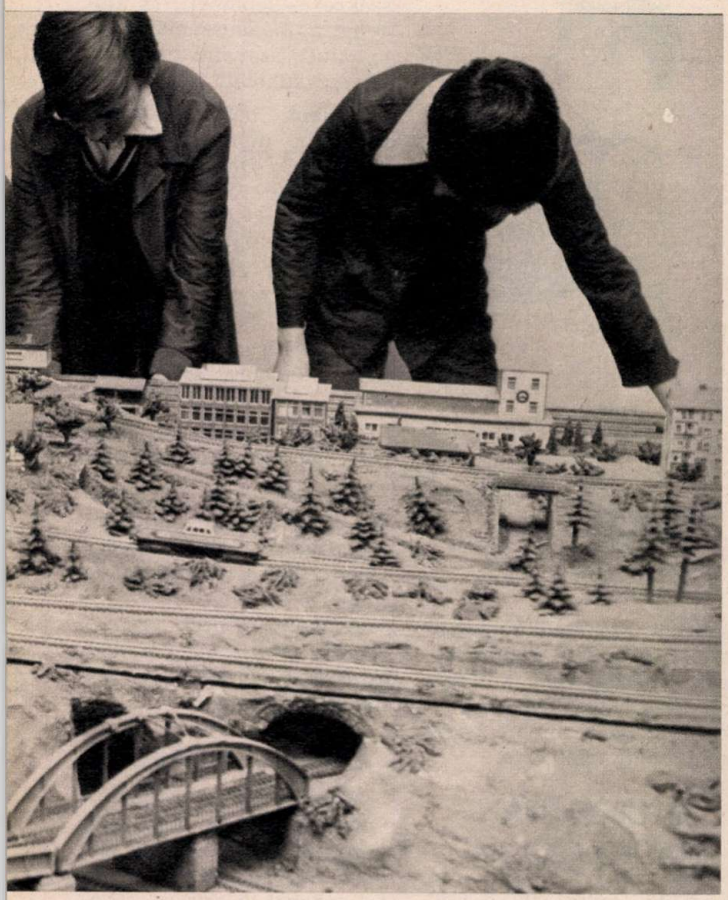

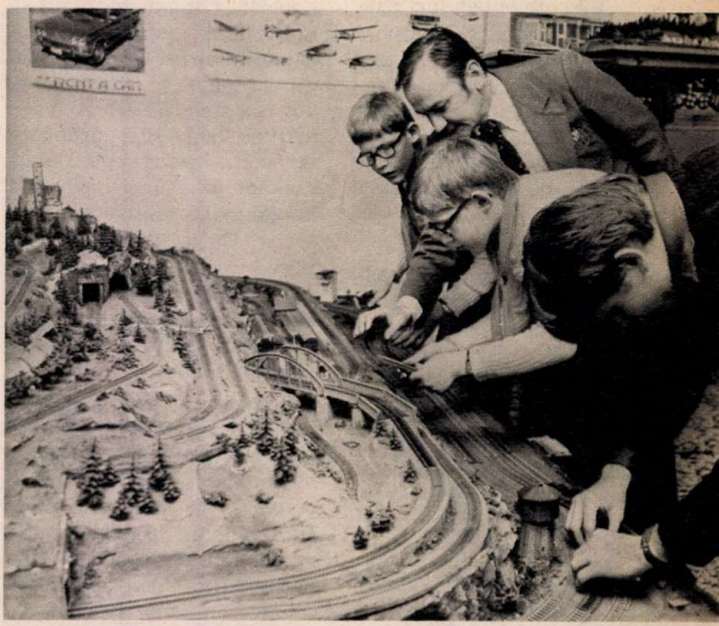

Ezt a hatalmas terepasztalt a TRIÁL-tól kapták, de a készítője már nem ismer rá

Nem elég megépíteni egy város makettjét, a „földalatti" hálózat szerelése is nehéz feladat

Dobozokból, papír-, falemezekből, műanyaglapokból és bármiből készülhet modern épület

Ötszázhuszonöten vannak. Csepelnek is a peremén laknak, de ha a gyárvárosiak sikerei, eredményei kerülnek szóba az ő nevük szinte mindig elhangzik. A négy plusz egy vállalás az ő esetükben olyan nemes tettek sorozata, amelyek kerületüket, iskolájukat és saját magukat is gazdagította. Közelebb hozta egymáshoz a gyerekeket, a felnőtteket.

Aki régebben járt Csepelen, és most a Kalamár József utcába téved, aligalig ismer rá a 232-es szám alatt levő iskolára. Teljesen átalakult, tizennyolc tanteremmel bővült, valóságos palota.

Homokbuckák, malterosládák, festékesvödrök jelzik, hogy a tornaterem még befejezetlen.

A FRESKÓBRIGÁD ÉS A SEPRŰMESTEREK

Egy olyan iskolában, ahol minden átalakulóban van, kincseket ér a fürge észjárás, a jó ötlet.

A 43-as számú Perczel Mór Úttörőcsapat a 4+1 feladat első vállalását, a tettek napját, a tettek hónapjaivá változtatta. A felajánlott munkaórákat az iskola építésére, szépítésére fordította. Itt ugyanis a hetedik és nyolcadik osztályosok még a betonozásnál is segítettek. Minden rajnál alakult egy takarító- és szállító-, vagyis seprűbrigád. Felváltva teljesítettek szolgálatot, előkészítették a beköltözésre és berendezték az átadott új osztályokat.

A csapat „Egy nap az iskoláért" címmel mozgalmat indított. A gyerekek tizenegyezer forint értékű papír-, rongy- és vashulladékot szedtek össze. A vasgyűjtés kegyetlen próbatétel volt, hiszen egész nap szakadt az eső, a kiskocsik kerékagyig süllyedtek a sárba. De az ítéletidő ellenére, még a kisdobosok sem maradtak otthon. Volt, aki régi babakocsiján vagy rollerjén húzta-vontatta a súlyos terheket.

Zombori Zoltán szakkörvezető irányításával alakult meg a freskóbrigád. Tagjai: a hetedikes Mizsei Anikó, testvére, az ötödikes Vali, és a hetedik osztályos Debreceni Olga. Munkájuk egyedülálló, nemzedékekre kiható, hiszen freskóikat, amelyek az új iskola falait díszítik, talán még az unokáik is látni fogják. Amióta képeik megjelentek a falon, a gyerekek azt mondják: vidámabb lett az iskolájuk.

A seprűbrigádok is túlélték születésüket. Ma már nemcsak az iskolában, hanem az egész kerületben számontartják munkájukat. Szerződést kötöttek a Pest megyei Állami Építőipari Vállalattal: segítenek kitakarítani, minél hamarabb átadni az újonnan épült lakásokat. Keresetükből majd azok a gyerekek is utazhatnak táborba, vagy külföldre, akik egyébként anyagi körülményeik miatt nem gondolhatnának erre.

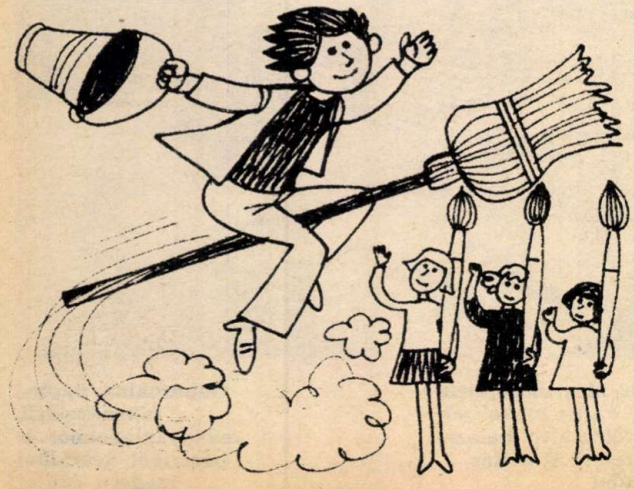

KLUBDÉLUTÁN PALKÓ-MÓDRA

Olyan sikere volt a család napjának, hogy ezt is megsokszorozták. Van olyan őrs, amelyik már a harmadik otthoni összejövetelt rendezi. A Kajlák például Takács Paliéknál jöttek másodszor össze. Mégpedig azért, mert Pali szülei annyi érdekes játékot ismernek, hogy az első találkozón be sem tudták mindegyiket mutatni.

Palkó Gabiéknál is megismétlődött a családi találkozó. Gabi, a Leopárd őrs vezetője és szülei is nagymesterek a tréfás találkozók szervezésében. Az ötödikes fiú még a születésnapját is őrsi összejövetelre, klubdélutánra változtatta. Mielőtt szülei felszelték volna az óriás tortát, mindenki „pódiumra" — a szoba közepére állított kisszékre — léphetett, és előadhatta magánszámát: dalolhatott, szavalhatott vagy bűvészkedhetett.

Amikor befejeződött a mulatság, mindannyian levonultak a Duna-parti rétre, futballozni. Az őrs kétéoszlott, az egyik csapat kapitánya Palkó Gabi, a másiké Pál Vili lett. Sűrűn potyogtak a gólok. Amikor 4:4-re állt a mérkőzés, Antal Jancsi a labdát Vili felé kotorta és barátjára kacsintott:

— Ne felejtsd el, hogy Gabinak születésnapja van.

— Na és? Még azt hihetné, hogy a torta miatt „lefeküdtünk" nekik. Egyébként is haragudna a bunda miatt.

A Palkó-módra megrendezett klubdélután focimérkőzésének eredménye 6:4 lett. Viliék javára.

SIKER A JAVÁBÓL

Múzeumbarát szakkör. Olyan gyerekek tartoznak közéjük, mint Semsei Albert, aki fiú létére gobelin faliképeket készít, a kötő-

HA AZ EMBER NAGYON AKAR VALAMIT...

tűt, a varrótűt jobban kezeli bármelyik lánynál. Rákóczi-hímzésmintáit azon a kiállításon is megcsodálták a nézők, amelyet a Rideg Sándor Művelődési Házban rendeztek meg.

Az sem mindennapi dolog, hogy egy szakkör ilyen nagy nevű intézmény kiállítótermét kapja meg, s a kilencvenezer lakosú városnegyed közönsége elé lépjen. A sikerhez hozzájárultak Debreceni Olga szép festményei, a krónikások érdekes leírásai és az a sok száz kép, amelyet barangolásaik során, országjáró útjaikon, vagy a kerületben gyűjtöttek össze.

A BIZALOM EREJE

Többen és többször is megemlítették a csapat „+1" vállalását. A Dunapartra tervezett akadályversenyt, ahol a három nemzedék, a gyerekek, a KISZ-esek, a szülők játszanak, sportolnak, szórakoznak majd együtt. De szívem szerint én a legnagyobb plusznak azt tartom, amely egyéni vállalásként így került be a naplókba: „Mindent megteszek, hogy képességeim szerint dolgozzak, tudásom szerint tanuljak."

Bettes Anikó és Pfandler Géza esetében szemmel láthatóan le lehet mérni a bizalom erejét. Minden papolásnál buzdítóbban hatott rájuk, hogy ígéretüket komolyan vette, naplóba jegyezte és figyelemmel kísérte a csapat. Anikó, akinek ellenőrzőjében hemzsegtek a kettesek, félévkor hármasokkal, négyesekkel tért haza. És Géza — lakásuk csak egy szobából áll, ott tanul, ahol édesanyja főz, testvérei hancúroznak — megszabadult a bukás veszélyétől, félévkor még ötöst is kapott. Amikor meglátta tanulmányi eredményeit, boldogan rohant osztályfőnökéhez, Paál Gyuláné hoz:

— Úgy örülök, tanár néni, én úgy . . .

— Én is, Géza! Látod, ha az ember nagyon akar valamit, akkor az eredmény sem marad el.

A KÉKFESTŐ RUHÁS RAJ

A Gárdonyi Géza ráj neve körülbelül olyan márka a Perczel Mór csapatban, mint mondjuk a világhírű együttesek között a Boney M. Amikor elhatározták, hogy beneveznek az „Éneklő rajok" versenyébe, összegyűjtöttek néhány vég kékfestő anyagra való pénzt, a ruhákat egyformára szabták és szüleik segítségével megvarrták.

A kékfestő ruhás raj tavaly már olyan közönségsikert aratott, hogy az egész kerületben jegyezni kezdték a nevüket. Az idei versenyeken is szépen szerepeltek, s amikor Horváth Edittel, az úttörőcsapat vezetőjével beszélgettem, hirtelen kivágódott a nevelői szoba ajtaja, Szegedi Lujza, a raj vezetője robogott be rajta.

— Győzelem! Megnyertük a területi versenyt!

— Arany? — ugrott fel helyéről Edit.

— Arany! — felelte a rajvezető.

Úgy látszik, visszaérkezhettek az iskolába az énekesek is, mert az egész épület a hurrá kiáltástól visszhangzott.

Faragó György

Rajz: Görög Júlia

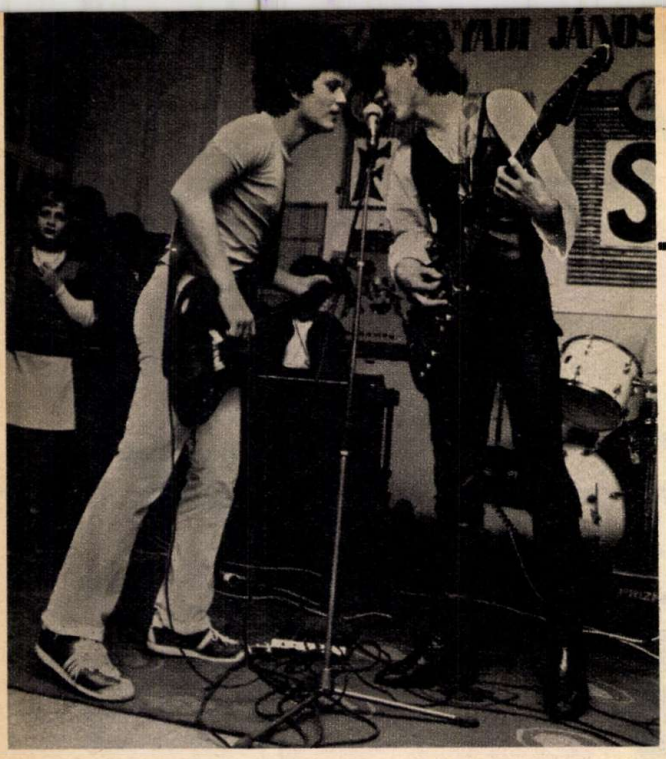

„PRIZMA" KONCERT

Új együttes mutatkozott be a budapesti úttörők előtt a kőbányai Keresztúri úti iskola karneválján. A Prizma tizenhat-tizennyolc éves fiatalokból szerveződött. Az együttes Oláh Sándor szakközépiskolás (szólógitár), Lantos András gimnazista (basszusgitár), Szabó Zoltán gimnazista (orgona), Csepeli Tibor zenekonzervatóriumi növendék (dob) az úttörőkarnevál után nagy sikerű koncertet adott. A gyerekek még a táncról is lemondtak, hogy csak őket hallgathassák.

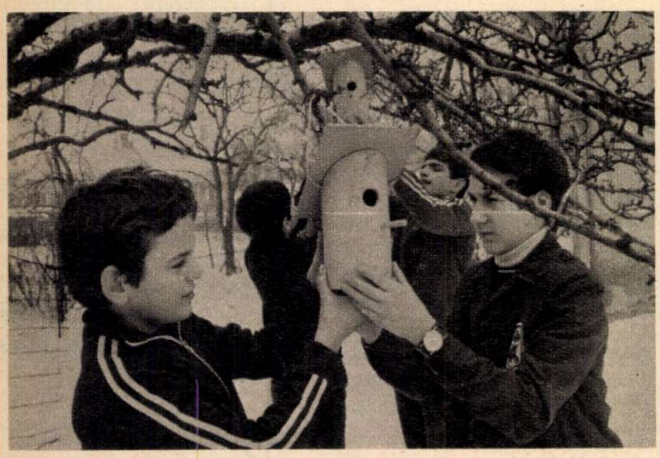

HA ÉN MADÁR LENNÉK...

Nem egy népdalt énekelek, hanem beleélem magam az elmúlóban levő tél fázós madarainak helyébe, és állítom, hogy volt és lesz értelme ezeknek a madáretetőknek!

A zirci gyerekek több száz ilyen maguk készítette odút helyeztek el a tél folyamán a bakonyi parkokban, erdőkben.

Akkor talál legkönnyebben a fára akasztott házikóra a madár, ha némi eleséget is teszünk bele!

Érdekes megfigyelni, hogyan találja meg az „ember készítette" fészket védencünk. Ha van rá módunk, messzelátóval követhetjük az eseményeket.

Mindenesetre türelem kell hozzá!

S. B.

ZSI

LÉPCSŐ – SEHOVÁ

Ezt a furcsa feljárót a prágai várban az Arany utcácskában leltük. Pöttömnyi ház tetején ágaskodik a kémény, amelyhez ez a „céltalan" lépcső vezet.

Az utca neve onnét ered, hogy állítólag II. Rudolf alkimistái laktak itt, aranycsinálással foglalkoztak.

Ez csak legenda – mondják a történészek – de az tény, hogy ezekben a házikókban a királyi udvarban dolgozó cselédek, várlövészek, és aranyművesek laktak, az utóbbiak valódi aranyból csináltak dísztárgyakat, ékszert.

IZOMLECKÉZTETÉS

1. **Törzs- és lábizomerősítő gyakorlat** – súlyemeléssel. Álljatok szűk terpeszállásba, hajlított térddel. A „súlyzót" (bot, seprűnyél, törölköző stb.) engedjétek le térdmagasságig. Ugorjatok haránterpeszbe, a „súlyt" lökjétek a fejetek fölé, (lásd a képet) és ebben a helyzetben rugózzatok. A könyök és a hátul levő láb térde nyújtott, a mellkas feszes. A gyakorlatok között lazításképpen hajolgassatok előre.

2. **Hasizom erősítés.** Kiinduló helyzet: hanyattfekvés, lábak a széken (puffon, heverőn stb.). Hirtelen mozdulattal próbáljatok felülni és érintsétek meg a lábfejeteket. A képen tökéletesen végrehajtott gyakorlat látható, a kislány mosolygós arca azt bizonyítja, hogy kellő gyakorlás után nem is olyan nehéz a feladat. Kezdetben elég, ha tíz felülést végeztek egy sorozatban. Később ki-ki erejéhez mérten növelheti az ismétlések számát. Változat: lábatokat helyezzétek az ülő rész egyik szélére, és felülés után kezetekkel a másik szélét érintsétek meg. Ez a keresztirányú mozgás a hasizmok mellett az oldal izmait is alaposan „megleckézteti".

Az eddig bemutatott gyakorlatokból minden izomcsoportra kiterjedő erősítő-programot állíthattok össze. A lényeg továbbra is a rendszeresség és a kellő terhelés. A következő számokban már a szabadtéri edzések gyakorlatait, játékait mutatjuk be.

BONGÓ

LEGYEN „BARÁTUNK A FÉNYKÉP"!

Komlón az úttörő fotószakkörök országos módszertani központja akciót indított a Magyar Úttörők Szövetsége és az OFOTÉRT támogatásával. Nemrég indult a televízió ehhez kapcsolódó sorozata, amely szinte megkoronázza ezt az akciót. A hatrészes sorozat fotótanfolyamnak is beillik. A műsor március 30-ig minden vasárnap délelőtt jelentkezik a reklám adásban. Azok a nézők, akik megtanulnak fényképezni, áprilisban részt vehetnek az OFOTÉRT fotósétáin. Az itt készített fotókkal bárki benevezhet az OFOTÉRT fotópályázatára. A pályázat feltételeit ugyancsak a vasárnap délelőttönkénti műsorban közlik.

KÓRUSTALÁLKOZÓ

Énekszótól volt hangos nemrégiben a budapesti Sportcsarnok. A KISZ budapesti bizottsága és a KÓTA budapesti tanácsa ifjúsági bizottságának közös szervezésében ezerkétszáz lány és fiú köszöntötte dalokkal a főváros felszabadulásának 35. évfordulóját. Valamennyi énekszám a szabadságról, az ifjúságról és a békéről szólt. Az ifjúsági kórustalálkozón a KISZ Központi Művészegyüttesének Ifjúgárda énekkara is bemutatkozott.

BŰVÉSZ-SIKER

Nagy nemzetközi sikerrel büszkélkedhet a IX. kerületi úttörőház bűvész szakköre. Gálosz, azaz Gálházi István bűvész vezetésével két éve tanulja a „szakmát" néhány ferencvárosi úttörő. Prágában, a Silberer Ring — 1980 elnevezésű bűvésztalálkozóra két gyerek utazott közülük. Az ifjúsági kategóriában Cserhalmi Péter megszerezte a II. díjat, egy hatalmas, gyöngyökkel ékesített ezüst gyűrűt, Tóth András pedig a komoly nemzetközi mezőny V. helyezettje lett. Gratulálunk a szakkör két kiemelkedő tudású tagjának és tanítójuknak, Gálosz mesternek a szép sikerhez.

A GYŐZTES

A háromfordulós Budaprint pályázat fődíját Hettyei Gábor adonyi úttörő nyerte, melyet február 21-én adtak át.

TROMBITA HARSOG...

A szeptemberben újjáalakult jászalsószentgyörgyi úttörőzenekar lázasan készül április 4-re, amikor zeneszóval köszönti majd a falu lakóit — kaptuk a hírt Varga Mónikától, a zenekar egyik tagjától.

A főváros ragyogó fényruhája is az Egyesült Izzóban készül

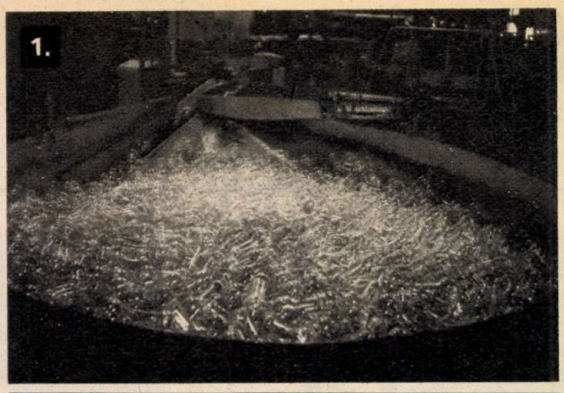

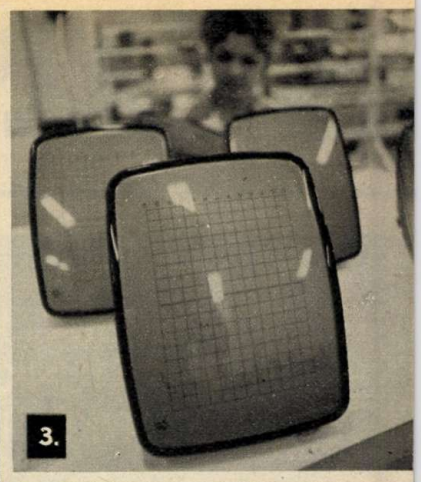

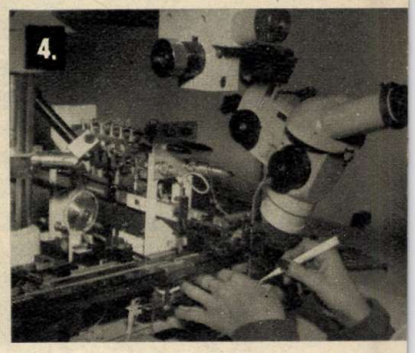

ITT ALADDIN

Amikor 1878-ban T. A. Edison laboratóriumában világítani kezdett az első izzólámpa, még sokan nem sejtették, hogy a fény korszaka született meg abban a pillanatban. No persze, hiszen fény azelőtt is volt. Fáklyák, gyertyák, mécsesek, égő petróleum, és világító gázok oszlatták a homályt. Már amennyire bírták.

A légüres térben izzó szénszál azonban megteremtette a tömeges, tiszta, olcsó, és főleg a sokkal nagyobb fényerejű világítás lehetőségét. És alig tíz esztendő múlva az Egyesült Villamossági RT. Magyarországon is gyártani kezdte a „csodalámpát"!...

EGY ÉVSZÁZAD — VILÁGSZÍNVONALON

— A „lecke" szinte kezdettől fogva ugyanaz volt — mondja Várkonyi László, aki már 25 éve dolgozik az Egyesült Izzó gyártmányainak fejlesztésén. — Milyen anyagból készüljön az izzószál, milyen közegben történjék az izzás, és hogyan érhető el, hogy az elektromos áram által felizzított anyag lehetőleg minél több fényt, és minél kevesebb hőt sugározzon ki. Az izzószáltól például elvárjuk, hogy az erős fénykibocsátás érdekében magas legyen az olvadáspontja, izzás közben őrizze meg rugalmasságát, minél vékonyabb legyen, anélkül persze, hogy törékennyé válna. Így jutottunk el a szénszáltól az osmiumon és a tantálon keresztül a rendkívül vékony, kettős spirál alakú wolframszálhoz. A gondok azonban korántsem értek véget, mert ez a minden tekintetben megfelelő izzószál a lámpában levő légüres térben és magas hőfokon egész egyszerűen — elpárolgott! Az égőt tehát meg kellett tölteni valamilyen gázzal, hogy a párolgást megakadályozzák. Kezdetben a nitrogénnel próbálkoztak, ez azonban lehűtötte az izzószálat, és így jelentősen csökkentette a fényerőt. Hosszas kísérletezés után a kriptonra esett a választás... ennek azonban ára volt. Méghozzá igen borsos ára! Mert minden litere 1000 márkába került a nemzetközi piacon, és — nemesgáz ide, nemesgáz oda — ezt az összeget nem engedhettük meg magunknak. Viszont Lillafüreden megoldottuk a hazai kriptongyártást — százszor olcsóbban. A hely kiválasztásánál természetesen nem a táj szépsége, hanem a gyártáshoz elengedhetetlen tiszta levegő volt a döntő.

Mindez persze csak elmondva ilyen egyszerű, ráadásul csak a legközönségesebb izzólámpára vonat-

1. A „Kékes" napi tápláléka: egy vagon üveg!...
2. Néhány másodperc, és az üvegtölcsérből fénytükrös lámpa lesz
3. Itt készülnek a képernyők a legmodernebb műszerekhez is
4. „Aprólékos" munka, amely kizárólag mikroszkóp alatt végezhető...
5. Emberi kéz' érintése nélkül óránként – 5000 darab!
6. A kísérleti kamrában külvilágtól elzárva vizsgálják a fényt

IS CSODÁLKOZNA

kozik. Kutatások, kísérletek, találmányok és szabadalmak sokasága tette izgalmassá ezt az utat, és biztosította helyünket a világ élvonalában az alatt a száz év alatt, amióta egyáltalán izzólámpát gyártanak ezen a Földön. Ilyen „fényes" történelemmel legfeljebb az Egyesült Államok egyik mammutvállalata, a General Electric dicsekedhet!...

ÓRÁNKÉNT ÖTEZER DARAB

Nézz meg alaposan egy villanykörtét, és próbáld meg elképzelni: hogyan csinálhatják? Nem fog sikerülni... Mert van ugyebár az üvegbura, benne a megfelelő mennyiségű gáz, a leheletfinom izzószál, amelyet leheletfinom karok tartanak az egész egy foglalattal légmentesen le van zárva és ráadásul áramkörbe kapcsolva — világít! Egy kis remekmű, amelyet csak nagyon precíz, aprólékos munka hozhat létre... Nos, a valóságban ez úgy történik, hogy emberi kéz hozzá sem ér ehhez a kis remekműhöz. Egy roppant tálat teletöltenek üveggel, a gép másik végén meg kijön a kész égő. Kipróbálva! Méghozzá nem is csak úgy ímmel-ámmal: óránként 5000 darab! A gépsor tehát sistergő tüzével, boszorkányosan dolgozó fémkarjaival, továbbító szalagjaival nem egészen fél perc alatt végzi el azt a nagyon precíz, és nagyon aprólékos munkát, amely egy izzólámpa összeszereléséhez szükséges.

— Ezt a berendezést a gyár műszaki kollektívája tervezte és állította össze — mondja érthető büszkeséggel Várkonyi László. — El is neveztük Kékesnek. Mert ezen a területen ma — ez a csúcs...!

Hogy ez mennyire így van, arra a legjobb bizonyíték, hogy a szomszédos teremben levő japán gépcsodán már alig-alig csodálkozunk. Pedig ez is tud egyet-mást. Ez például egy közönséges üvegtölcsérből úgynevezett parabola alumínium reflektort készít. Ez azt jelenti, hogy a fényerő fokozása érdekében még egy vékony alumíniumtükör-réteget is felgőzöl az üvegre. Persze a „vékony" szó ebben az esetben meglehetősen durva kifejezés a réteg vastagságának jellemzésére. Ugyanis 100 nanométerről van szó mindössze, ez pedig magyarul a milliméter tízezred részét jelenti!... A gyár vékonyréteg-laboratóriuma 24 hasonló vastagságú réteget állított már elő a különböző rendeltetésű fényforrásokhoz.

A gyár termékei ma is a mércét jelentik világszerte. A legmodernebb halogénizzók, kvarc típusú anyagból készült burák, irányított fényű lámpák, hidegtükrös vetítőlámpák, nátriumgőzös lámpák, és a többi — csaknem 10 000 termék! — több mint száz országba juttatják el a fényt, és a magyar ipar jóhírét. Ma már saját erőből kifejlesztett lézertechnika áll a vállalat rendelkezésére, amellyel többek között olyan bámulatos „mutatványok" végezhetők, mint a vákuumtérben történő, szabad szemmel alig látható forrasztások, hegesztések.

CÉL – A CÉLVILÁGÍTÁS

— Természetesen mi is foglalkozunk korunk egyik égető problémájával, a takarékos világítás megoldásával — mondja Várkonyi László. — Ennek egyik útja, hogy a nagy fényerejű, remek hatásfokú halogén- és nátriumgőz-lámpákat —, amelyek járművek fényszóróiként, vagy például a város díszkivilágítására nagyszerűen beváltak —, megkíséreljük kisebb egységekben is előállítani. Hogy egyszerű, hétköznapi használatra, mondjuk egy olvasólámpába is kifizetődőek legyenek! A takarékosság másik lehetséges útja a tükrös, irányított fényű lámpák gyártása, az úgynevezett célvilágítás kifejlesztése. Ennek az a lényege, hogy megtakarítja a feleslegesen szétszóródó fényhez szükséges energiát. Van tehát dolgunk bőven. Aki az élen akar maradni, annak szüntelenül fejlődnie kell...!

Cser Gábor

Fotó: Wagner Margit

CSABONG

A FIGYELEM

Marci a szomszédunkban lakik. Ha jó a kedve, annyit karattyol, mint a vásáros kofa, de adódnak komor pillanatai is. Ma délután nem volt valami rózsás a hangulata.

Harapófogóval kellett kihúznom belőle az okát: délelőtt, élővilágórán ugyanis egyest kapott. Egyest bizony, mert nem tudta megkülönböztetni a csiperkegombát a gyilkos galócától.

— Ne tessék azt hinni, hogy lusta voltam — mondta határozottan. — Én... én igenis tanultam! Többet, mint máskor! És mégis... Hiába mondtam Jenő bácsinak... Nem hitte el. Beírta. Be!

Vállára tettem a kezem. Vigasztaló szavakon gondolkoztam, de hirtelenjében csak a szokványos „Ne búsulj! Majd kijavítod" — jutott az eszembe. Minek mondjak ilyesmit? Azt duruzsolná: „A könyökömön jön ki az ilyen duma!" Valamit azonban mégiscsak kellene mondani ennek a gyereknek?

— Te Marci — szólaltam meg végül is. — Mutasd csak az ellenőrződet!

Kelletlenül húzta ki a táskájából.

— Egyes — jegyezte meg. — Mi van rajta néznivaló?

Kinyitottam a kis könyvecskét és rögvest szemembe tűnt a frissen beírt jegy. Szokatlan volt, nem olyan határozott, szembeötlő, mint az eddigi négyes, hármas, ötös... hanem halvány... Igen, igen, jóval halványabb azoknál...

*

Sokáig tépelődtem otthon: hogyan magyarázzam meg Marcinak, hogy mi is történt vele. Ha bekopogok hozzájuk, talán meg sem hallgat. Elengedi szavaimat a füle mellett. Pedig hát figyelmeztetnem kell, mert Jenő bácsi is csak figyelmeztetésnek szánta a halványan beírt egyest.

Különös ötletem támadt. Elővettem a magnót, bekapcsoltam, és már mondtam is:

„Ide figyelj Marci! Tudom, hogy igazat mondtál. Tegnap valóban tanultad a leckét, csak nem tanultad meg. Nem vésődött igazán az agyadba a mérges gomba két lényeges ismertetőjele, mármint a bocskor és a spóratartó lemezek fehér színe. Aki ezt nem tudja, annak kitörölhetetlenül be kell vésni az egyest az ellenőrzőjébe. Hallottam már Jenő bácsiról, tudom, hogy szigorú tanár, aki nemhogy a gombán bocskort, hanem olykor még a kákán is csomót keres. Engedett volna a szigorúságából? Szó sincs róla! Jenő bácsi nagyon jól ismeri a gyerekeket, olvasni is tud a tekintetükből, s rajtad biztosan meglátta azt, amit az imént említettem: tanultad, de nem tanultad meg.

Hogy miért? Várj, megpróbálom kibogozni.

Kezdem mindjárt az-

zal, hogy tegnapelőtt egész biztosan nyugtalanul aludtál. Forgolódtál az ágyadban... az is lehet, hogy rosszat álmodtál. Honnan veszem ezt? Azon az éjjelen időjárásváltozás volt, divatos szóhasználattal élve: frontátvonulás. Meleg levegő érkezett hozzánk, és amikor a nálunk tanyázó hideggel összeütközött, feltámadt a szél. Bár az olyan fiatal szervezet, mint a tiéd, az ilyen időváltozást kevésbé veszi észre. (Nekem sajnos fájtak az ízületeim.) És hogy te mégis nyugtalanul aludtál? Biztosan valami nehéz ételt vacsoráztál, mondjuk: túrós csuszát, sok-sok töpörtyűvel.

*

Ne csodálkozz aztán, hogy a nehéz étel megülte a gyomrodat. Reggel bizonyára a mamád alig tudott „lelket verni" beléd. Jót tett volna egy kis frissítő torna — nyitott ablak mellett. Vagy akár hideg vízben is megmosakodhattál volna, mégpedig derékig. De látom magam előtt, hogy csak ásítoztál, és csak úgy ímmel-ámmal mosdottál meg. Most még olyan muris dolog is megfordul a fejemben, hogy a cipődet majdnem fogkrémmel kented be. (Bocsáss meg, ha nem így volt, hiszen tudod, hogy kedvelem a tréfát.) Ha ezt észrevette a papád, bizonyára viccesen jegyezte meg, hogy mi az, tán csak nem vagy szórakozott. De bíz az voltál, és én még azt is feltételezem, hogy az iskolában is eltéveszthetted az emeletet. Mondjuk eggyel lejjebb, az elsősök tantermébe nyitottál be. (Most jön az epés megjegyzésem: Te, a „vén" hatodikos!)

*

No, de menjünk tovább. Elkövetkezett a tanítás, mégpedig, ha jól emlékszem, élővilág volt az első óra.

Úgy negyed kilenc után kisütött a nap. Biztosan pillanatok alatt betöltötték a fénylő napsugarak az egész termet. Te rögtön kibámulhattál az ablakon, és valami jóleső érzés foghatott el: itt a tavasz. Mondd, hallottál te valamit Jenő bácsi magyarázatából? Nagyon keveset. Csak ilyesfélét foghattál fel: „... most, miután megismertük a pajzsikát, barangoljunk tovább az erdőben". Vagy ehhez hasonlót...

Vajon mi következhetett ezután? Neked ebben a pillanatban biztosan az egyik nyári kirándulás jutott az eszedbe. Az, amelyiken egy óriás pajzsikát találtál az egyik fa alatt. Úgy megtetszett, hogy elhatároztad: viszel haza egy csokorral a leveléből. De mégsem téptél le egyet sem, mert alattuk három kövér gomba lapult. És ha ezeket vinnéd haza?

*

Ekkor azonban egy éktelen koppanást hallottál. Hirtelen azt sem tudtad, hogy hol vagy... Tudod mi történhetett? Biztosan leejtette valaki a tolltartóját. De az is lehet, hogy az egyik fiú kiejtette a kezéből a nagy színes üveggolyót, amivel játszadozott. Persze, erre az egész osztály felbolydult, egy pillanatra Jenő bácsi is abbahagyta a magyarázatot. Mindez persze, csak néhány másodpercig tarthatott, aztán folytatódott tovább az óra. Most már te sem néztél ki az ablakon, a tanárodat figyelted, láttad is, hogy magyaráz, de hogy mit... azt már nem tudtad, mert egy szót sem hallottál belőle. Mint amikor a tévében kép van, de hang nincs.

Hogyan folytatódott? Várj... Hadd gondolkozzam... Megvan! Jenő bácsi ekkor rád nézhetett, mondott is valamit. Mintha kérdezett volna... De mit? Unszolt a tekintetével, hogy felelj már... A padszomszédod, az a... az a Jóska gyerek, a Diós Jóska (ugye, még mindig ő ül melletted?) oldalba bökött, mire te önkéntelenül — mint aki álomból ébred fel — csak ennyit mondhattál: „Igen!" Tanárod helyeslőleg bólintott, és te... csodálkoztál. A szünetben aztán megtudtad Jóskától, hogy te voltál az egyetlen, aki határozottan ki merted mondani az „igen"-t erre a kérdésre: ‚Valóban a bocskor az egyik ismertetőjele a gyilkos galócának?'

*

Minden előfordulhat ilyen esetben az emberrel. Az is, hogy helyesen válaszol egy kérdésre. Mert ha nem így történik, akkor Jenő bácsi bizonyára észrevette volna, hogy a magyarázata alatt te mindenre figyeltél, csak éppen őrá nem. Látta volna, hogy szétszórt a figyelmed, és akkor biztosan megbízta volna éppen Diós Jóskát, hogy segítsen a délutáni tanulásban. Tudtodra adta volna, hogy neked nagy-nagy figyelem-összpontosításra lesz szükséged, mert különben nem tudod megérteni a leckét.

Elképzelem, hogy ezek után milyen nehezen kezdtél hozzá a tanuláshoz! Először is: meg kellett kérdezni Jóskától, hogy mi is van feladva. Jóska kinevetett. „Viccelsz? Hiszen te voltál az egyetlen, aki nyugodtan ültél a helyeden és figyeltél, mert érdekeltek a gombák. A többiek izegtek-mozogtak, mindenkit megzavart a beáramló fény."

Azt hitted, hogy jó barátod gúnyolódik veled. Mérgedben elhatároztad, hogy csak azért is megtanulod a gombákat. Elővetted az Élővilágkönyvedet, kinyitottad, és elkezdted olvasni, hogy „... a moháknál is egyszerűbb felépítésű virágtalan növények a gombák..." Olvastad, olvastad, és egyszerre csak azon vetted észre magad, hogy a szomszédból átszűrődő magnózenére figyelsz. Ismét elölről kezdted az olvasást... Akkor meg az utcán elsuhanó autók zaja zavarta meg. Asztalra csaptál dühödben és azt mondtad, hogy ezután juszt is a könyv soraira figyelsz. Csodák csodája: sikerült kétszer vagy talán háromszor is elolvasnod. Már-már arra gondoltál, hogy megpróbálod könyv nélkül elmondani... Igen, és akkor megszólalt a telefon. Ijedten rándultál össze a csörgésre. Diós volt, azt mondta, hogy te már biztosan visszafelé is ‚el tudod fújni' a leckét, menj hát ki vele egy fél órára a játszótérre és kergessétek meg a focit ebben a jó időben. Nem tudtál ellentmondani, pedig érezted, hogy még vagy kétszer el kellene olvasnod a leckét.

*

Hát... ennyit akartam neked elmondani Marci. Ismét csak azt hangsúlyozom: lehet, hogy így történt, lehet, hogy nem. Ez mit sem változtat a dolgon. Az a halványan beírt egyes arra figyelmeztet, hogy ezt a „kimaradt" leckét pótlólag meg kell tanulnod, mert szerves része az élővilág-ismeretednek. És természetesen felelni is fogsz belőle a következő órán, mert Jenő bácsi végleges jegyet akar az ellenőrződbe írni.

Még valamit: a figyelmed máskor is lesz még csapongó, ugrándozó, szétszórt. Gyakorolnod kell hát az összpontosítást, a koncentrálást. Nem megy könnyen, nagy-nagy akarat kell hozzá. Nagy-nagy akarat."

*

A magnót még aznap délután odaadtam Marcinak. Jó két vagy három óra múlva hozta vissza. Rám nézett. Most már nem volt bosszús a tekintete. Csak ennyit mondott:

— Hát... majdnem így történt... majdnem...

Füleki János

KAJLA a kertben

RAJZ: DARGAY ATTILA
SZÖVEG: SZIGETI PIROSKA

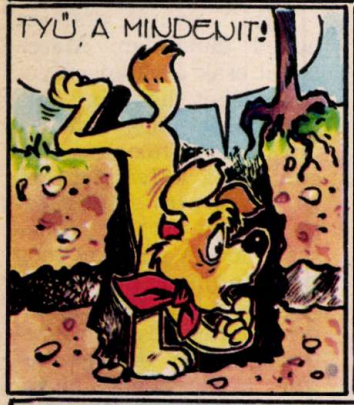

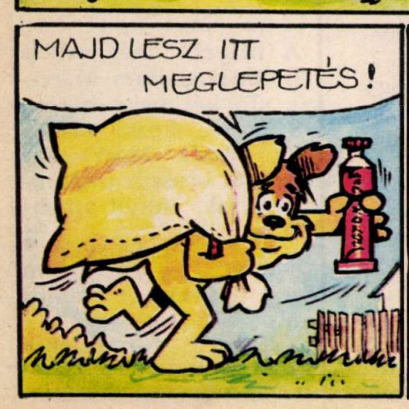

Könyvespolcodra ajánljuk!

Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat

..... pld. **Arany János:** Toldi.
Toldi szerelme.
Toldi estéje ..... 13,– Ft

..... pld. **Csokonai Vitéz Mihály:**
Dorottya.
A méla Tempefői ..... 8,– Ft

..... pld. **Fekete Sándor:**
Széchenyi István.
Életrajzi regény ..... 21,– Ft

..... pld. **Hét évszázad magyar versei.**
Antológia. 1–4. kötet ... 190,– Ft

..... pld. **Jókai Mór:** Egy magyar nábob. Regény ..... 41,– Ft

..... pld. **Jókai Mór:** És mégis mozog a föld.
Történelmi regény.
1–2. kötet ..... 20,– Ft

..... pld. **Jókai Mór:** Sárga Rózsa.
Kisregény ..... 4,– Ft

..... pld. **Jókai Mór:**
Kárpáthy Zoltán. Regény 15,50 Ft

..... pld. **Katona József:** Bánk bán.
Dráma ..... 12,– Ft

..... pld. **Lázár István:**
Örkény István ..... 18,50 Ft

..... pld. **Orosz László:**
Berzsenyi Dániel
(Nagy magyar írók)..... 12,– Ft

..... pld. **Vörösmarty Mihály:**
Csongor és Tünde.
Drámai költemény ..... 5,50 Ft

..... pld. **Cervantes Saavedra, M. De:**
Don Quijote.
Ifjúsági regény ..... 12,– Ft

..... pld. **Cooper, J. F.:** A préri ... 29,– Ft

..... pld. **Goethe, J.:** Faust.
Drámai költemény ..... 6,50 Ft

..... pld. **Hemingway, E.:**
Az öreg halász
és a tenger ..... 10,50 Ft

..... pld. **Puskin, A. Sz.:** Anyegin.
Verses regény ..... 6,– Ft

..... pld. **Shaw, G. B.:**
Három színdarab ..... 9,– Ft

..... pld. **Tolsztoj, Lev:**
Ivan Iljics halála.
Elbeszélések. ..... 6,– Ft

..... pld. Századvég
és avantgarde ..... 9,– Ft

..... pld. **Enger Mátyás–Szabolcs Ottó:**
Magyarország története 38,– Ft

..... pld. A magyar helyesírás
szabályai ..... 23,50 Ft

A könyvek megrendelhetők a kivágott és kitöltött hirdetési szelvényen, vagy postai levelezőlapon.

Egyéni vásárlóink részére készpénzfizetés esetén 200,— Ft felett a szállítás költségmentes.

Részletfizetésnél a postaköltséget, valamint a 3% kezelési költséget felszámítjuk.

Részletfizetési kedvezményeink: 400,— Ft felett 4 havi, 600,— Ft felett 6 havi törlesztés.

Címünk: Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat
407. sz. Dél-Balaton Ellátó Központ
Siófok, Ipartelepi út
8600

MEGRENDELÉS

Alulírott megrendelem postai szállításra a fenti műveket:
* részletfizetéssel
** készpénzfizetéssel
(A nem kívánt feltétel törlendő)

Kelt: ....
a megrendelő aláírása

A megrendelő neve: .....

Címe, (irányítószámmal): .....

Csak részletfizetés esetén töltendő ki:

Szül. hely, év: .....

Anyja neve: .....

15

"Kik érted haltak, szent világszabadság!"

ZÁSZLÓK. Egykor sereg fölött röpködő, vérben, füstben, dicsőségben győzelemre vitt, majd földre hullott lobogók. Víg takácsok szőtte anyagok, úgy ittátok magatokba a szent esküvést, mintha az vérvörös festék lenne: „rabok tovább nem leszünk"! Felnézünk rátok, s elképzeljük a kezet, mely markolt, a szívet, mely vérzett, a népet, mely küzdött értetek.

FEGYVEREK. Öblös puskacső, karcsú puskavessző, hideg szuronyvas. Berekedt torkú ágyú. Gábor Áron mester verítékének utolsó, megdermedt cseppjei. Szablyák, kardok, melyek irgalmatlanul hasították az egyenlőtlenség, a rabság, a testvérietlenség feketesárga brokátját. Kiegyenesített kaszák, Dózsa népe félelmetes ősfegyverei. „Ide veled, régi kardunk!" És felemelkedett a régi kard, egy nemzet hordozta körül. A hegyén már csillogot a szabadság, de idő előtt csorbult az éle. Nagy volt a cél, edzetlen az acél.

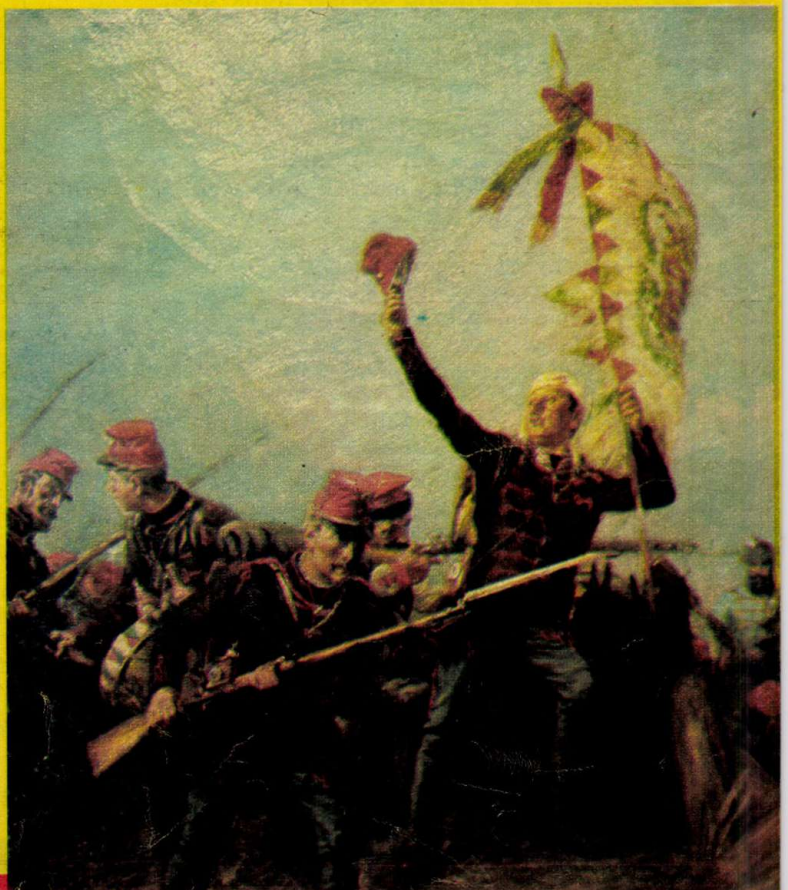

KÉPEK. Színek, melyek közül a mélybarna, a füstszürke, a lángvörös vezet. Csatajelenetek. Ágaskodó lovak, hetyke huszárok, villanó pengék. Törött szárnyú kétfejű sasok, golyó ütötte sebek. Honvédtoborzó. Tánc, vigalom, szomorú és reménykedő szemek. Petőfi és Kossuth portréi. „Rabok voltunk mostanáig". Aztán mindkettő újra rab lett. Az egyik az anyaföldé, a másik az önkéntes száműzetésé.

BILINCSEK, BITÓK. Világos csúf kupacba hányt fegyverei, síró honvédtisztek összetört kardja. Arad rémisztő bitófái, sáncárkok puskalövés-visszhangjai. Sötétben temetett holtak, rettegő gyilkosok. „Hol sírjaink domborulnak." Hóhér Haynau nem tudhatta, hogy az ököl, ha felemelkedik, bilincsben is ököl marad. Cárok, császárok, királyok kaján vigyorát eltorzította a gyűlölet. De sejtették-e, hogy hatalmuk véges, mert aki a rabruhát szabta, az nem szabhatta át a rabot?

ÜZENET Hidas Antaltól, a költőtől:

„Nem mindenki halott,
akit megöltek;

s nem mindenki élő,
aki ölt!"

(A Vannak halottak című versből.)

(1848—1980. Százharminckét év távolából, immár a Hadtörténeti Intézet és Múzeum hűvös termeiben)

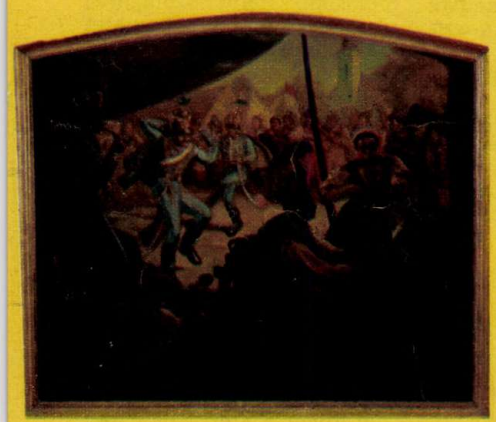

Cserhalmi Györgyöt sokféle szerepben láthattuk már a színpadon, a moziban és a tévében. Az Élve vagy halva című filmben ismét találkozunk vele, ezúttal:

HONVÉDSZEREPBEN

Élve vagy halva. Ez a címe Rényi Tamás vérbeli kalandfilmjének, melyben Cserhalmi György egy 1848-as szabadságharcost alakít. A bukott forradalom és szabadságharc után Noszlopy Gáspár — Kossuth Lajos híres somogyi kormánybiztosa — hajdani honvédtársaival együtt az akkoriban hazánkban időző Ferenc József elfogására szövetkezik. Sikerül-e elfogni? Erről szól a film.

A kalandfilmeket nemcsak a gyerekek szeretik. A felnőttek is izgatottan gyúrják zsebkendőjüket, visszafojtják lélegzetüket, szurkolnak a filmvásznon látható hősnek. A hősnek, aki a jóért harcol, vív, csatázik, nyaktörő helyszíneken vágtat lovával.

Cserhalmi Györgynek már sok ilyen izgalmas filmbeli szerep jutott.

— A lélegzetelállító mutatványokat ön csinálja, vagy helyettesítik?

— Mindent én csinálok. Nincs dublőröm, aki helyettem lovagolna, vívna, vagy éppen bokszolna. Szerintem így sokkal érdekesebb a film, hitelesebb a figura, nekem pedig öröm egy-egy vágta, a mozgás. S az, hogy mindezt meg tudom csinálni, önbizalmat ad, mint a sport is.

— Mióta sportol?

— Kisgyerek korom óta. Vézna, angolkóros srác voltam, és hogy erősödjön a lábam, százszor föl-le ugráltam egy lábon a lépcsőházban. Azután nagyanyám Révfülöpön felerősített. Olyannyira, hogy — vakmerőség volt, ne legyen követendő példa! — tizenegy éves koromban unokatestvéremmel oda-vissza átúsztuk a Balatont, Révfülöp és Boglár között. Így kezdődött a sportolásom, és ma is szívesen bokszolok, lovagolok, úszok.

— Gyerekkorában szeretett moziba járni?

— Mint minden srác. Legjobban az állatokról szóló filmet szerettem. Érdekes, hogy gyerekként soha nem éreztem kedvet vagy elhivatottságot a színészi pályához. Nem akartam színész lenni. Mégis azzá lettem.

— Sok szerepben láthattuk a moziban, a tévében és a színházban. A testi adottság, az ügyesség a szerepformálás egyik eszköze, amelynek nincs híján. De hogyan tanulja meg a szerepeket?

— Először saját kézírásommal leírom a szövegemet, azután hangosan elolvasom, majd szótagolva mondom el. A Hamletet százötvenszer másoltam le, négy napig éjjel-nappal tanultam. Van, aki később is emlékszik minden szerepére, minden szóra, de én sok mindent elfelejtek. Ez az agy természetes védekezése, mert így „csinál helyet" a következő szerepnek.

— Szeret verset mondani?

— Igen. Verset jól mondani, szerintem a színész legnehezebb feladata. Ha verset mondok, a felelősség egyedül az enyém. Egy színdarabban a szerző és a mű iránti felelősség megoszlik a többi szereplő és én közöttem. A versmondásnál azonosulnom kell a költő gondolataival. A hang, a mimika, a versmondó minden idegszála, egész alkata kell hogy „mondja" a verset. Úgy, ahogy Latinovits Zoltántól hallottuk.

— Van kedvenc költője?

— Talán Csokonai. De ide sorolom Advt. József Attilát, Nagy Lászlót is. És nagyon szeretném igazán jól előadni Babits Mihály verseit.

„Megrázó" fogadtatásban részesül a császári sereg . . .

G. É.

Fotó: Gaál Zoltán

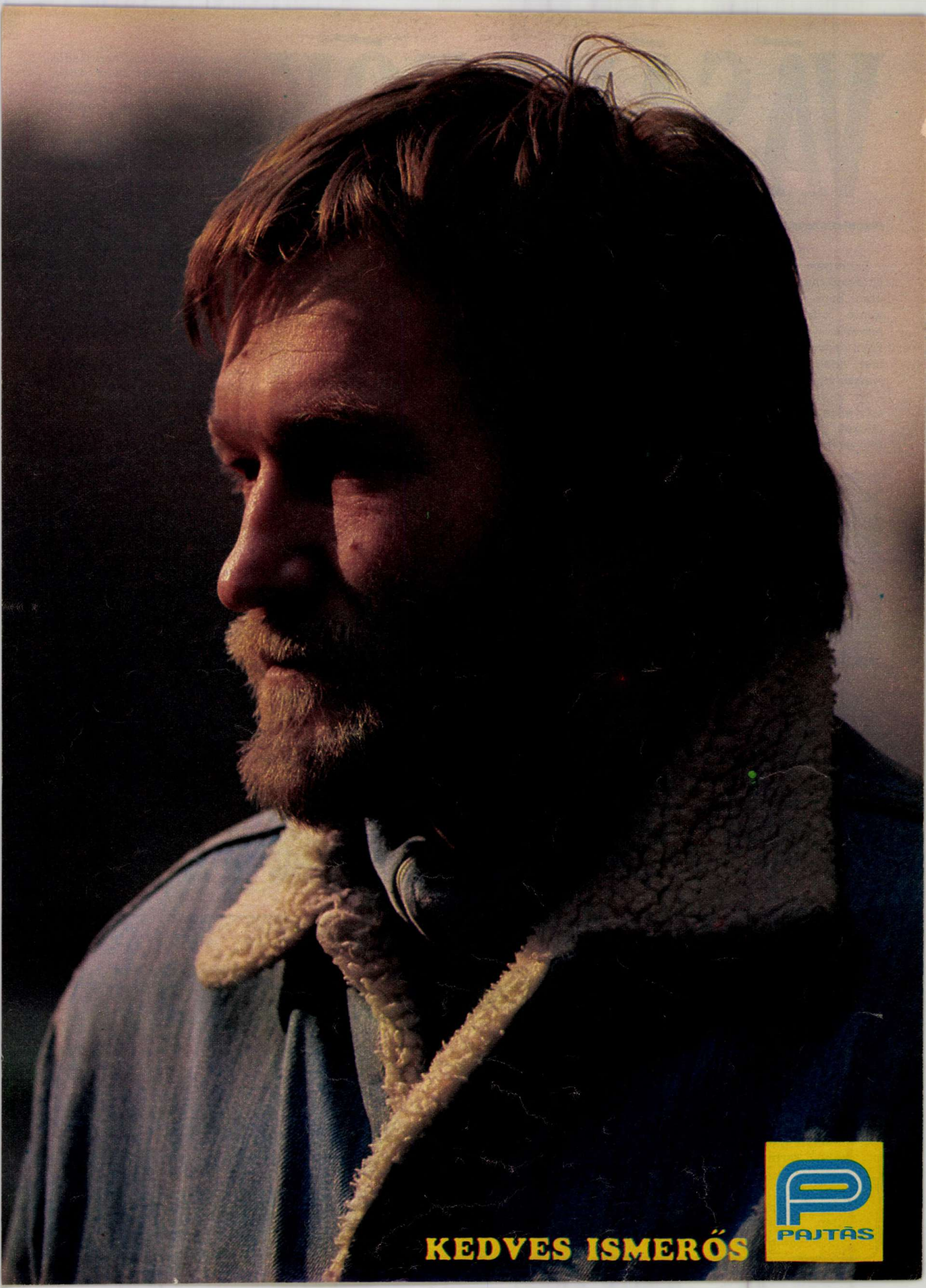
KEDVES ISMERŐS
PAJTÁS

VÁSÁROZÓK

Esztergom felől kis szekérkaraván haladt az országúton Buda felé. A szekerek tömve voltak áruval: a kereskerők flandriai posztót, kölni fegyvereket, keleti selymet vittek a budai vásárra. Hosszú ideje úton voltak már, s az út nem volt éppen veszélytelen. Hiszen tegnap is útjukat állták az országúton fegyverek lovasok – a földesúr katonái –, és vámot követeltek tőlük. A kereskedőknél is volt ugyan fegyver, de mit is tehettek volna a lovasok ellen? A szekerekbe fogott lovak lassan mennek, a fegyveresek paripái meg sebesen. Ha ellenkeznek, még ott veszhet az egész rakomány. Így hát egy vég finom posztó meg két ezüstveretes markolatú kard került le a szekérről. A kereskedők örülhettek, hogy ilyen könnyűszerrel megszabadultak a közeli vár urának fegyveres szolgáitól.

Ilyenek voltak Károly Róbert forintjai, amelyeket aranyból veretett

Most békésen haladtak a szekerek Buda felé.

Nyugodtak voltak a kereskedők, hiszen Budáig már nem állhatja senki útjukat. Visegrád nem jelent veszélyt, mert az királyi vár, s a király katonái nem rabolnak.

Kora hajnalban érkeztek a szekerek Buda északi kapujához. A kapu még zárva volt, de már sok vásáros ácsorgott előtte, várva, hogy a kapuőrség beengedje. Egyesek bort, gabonát, gyümölcsöt hoztak, mások lovat, marhát akartak eladni a budai vásáron.

A kapun túl még pihent a város, a házak ablaktáblái behajtva. Az aranyművesek, a csizmadiák, a bőrcserzők, a kádárok, a szűcsök utcája még csendes volt, csak a pékek utcája felől hallatszott zörej. Hiába, a pékeknek korán kell felkelniük.

Aztán lassan megelevenedett a város. Az őrség kinyitotta a kaput, s özönlöttek befelé a vásáros kereskedők a főutcába, onnan meg a piactérre. A kapunál hamar megszűnt a torlódás. Ott helyben mindenki megfizette a vámot, hogy Buda városának piacán eladhassa portékáját, és megkezdődhetett a vásár.

A piactéren csak úgy hemzsegett a nép. Egy részüket persze csak a kíváncsiság vitte oda, de sokan valóban vásárolni meg eladni akartak. Most éppen egy dereglye kötött ki a Duna-parton, két ember szállt ki belőle. Ők is megfizették a vámot, hogy árujukat a piacon eladhassák.

„A városi levegő szabaddá tesz"

A középkori várost erős védőfalak övezték, kapuit éjjel zárva tartották, nappal pedig fegyveresek őrizték, nehogy az ellenség behatolhasson. Ezek a fallal, árkokkal körülvett, több ezer lakosú települések sokszor erősebbnek bizonyultak a nagyurak várainál: csak népes hadsereg tudta — hosszú ostrom után — bevenni őket. A város eleinte egy-egy hűbérúr birtokához tartozott, de lakói már korán megkezdték a harcot az önállóságukért.

A városi iparosok és kereskedők céhekbe tömörültek, elsősorban azért, hogy védekezzenek a kontárok ellen, másrészt pedig, hogy egymással se versenyezhessenek. Minden céhnek megvolt a maga védőszentje, zászlaja, esetleg külön temploma is. A céhszabályok meghatározták az inasok, legények tanulóidejét, a vizsgáztatás módját is. A város falainak rendbentartása is a céhek feladatai közé tartozott.

A lakosok többsége a falvakból beköltözött jobbágyokból került ki. Általában az a szokás járta, hogy ha a hűbérúr egy év és egy nap leforgása alatt nem követelte vissza szökött jobbágyát, az szabad emberré vált. „A városi levegő szabaddá tesz" — hirdette a középkori mondás.

A város erős falain belül girbe-gurba utcák bonyolult szövevénye terült el. A házakat először többnyire fából építették, szalmával fedték. Csak a templomok és a gazdagok palotái készültek kőből. Eleinte hiányzott a házakról a kémény, s már ezért is gyakran ütött ki tűzvész. Mivel a városokat nem lehetett tágítani a városfalak miatt, a házakat bővítették eme-

Kis történelem

Az új tanterv szerint már a harmadikosok is megismerkedhetnek a magyar történelemmel. Tankönyvükbe viszont még nem kerültek bele a megfelelő olvasmányok. Mi segítünk: a szerkesztőség, meg te, akinek van harmadikos testvére, barátja, szomszédja, kisdobos őrse. Add át neki rendszeresen a Kis történelem címszó alatt megjelenő írásokat. Kérésünk – úttörőmegbizatás.

A XIV. században megjelenő egyik kódex így ábrázolta a vándorkereskedőt

Kapható volt azon a piacon minden, ami szemnek-szájnak kedves. Tükörfényes csizma, prémes köntös, sárga nyereg, ezüstözött fegyver, meg bor, vágómarha, gabona, kenyér, mézeskalács, lacipecsenye... Ki győzné azt felsorolni! A csizmadia-, a nyerges-, a szűcs-, a fegyverkovács-, a fehérsütőmester mellett ott van a legénye, segít a vásáron is, nemcsak a műhelyben.

Azt kérdezhetitek: mikor volt ez a vásár?

Mintegy hatszáz esztendővel ezelőtt. Ha kisétáltok Budapesten a Duna-partra, a budai oldalon megtaláljátok a Batthyány teret – annak a helyén volt a piactér. A mai Fő utca Buda városának legforgalmasabb utcája volt. Egyenesen az esztergomi országútba torkollott, s az északi kapu azon a helyen állott, ahol most a Bem József tér van.

Major Klára

letessé és ezek a lakrészek annyira benyúltak a szűk utcák fölé, hogy szinte teljesen kizárták a napfényt.

A házakból a szemetet az utcára szórták, melyeket egyáltalán nem takarítottak. Így a piszok egyre magasabbra gyűlt fel, s különösen esős időben alig lehetett közlekedni. Ezért egyáltalán nem meglepő, hogy gyakran pusztítottak járványos betegségek.

A városban sokkal jobban észre lehetett venni a vagyoni különbségeket. A gazdagok szép palotáikban sok kincset halmoztak fel, ruházkodásukban, fegyverzetükben, egész életmódjukban a nagyurakat igyekeztek utánozni. Különösen a városi nők törekedtek arra, hogy ruhájuk versenyezzen a nemes asszonyokéval, sok pénzt költöttek selymekre, ékszerekre.

A lakosság nagy része viszont semmi vagyonnal nem rendelkezett, sem keresettel, alkalmi munkából, esetleg rablásból, lopásból is éltek. Sok volt a nyomorék és a koldus, ezért kórházakat, menhelyeket kellett felállítani.

Minden városban sok kocsma, vendégfogadó működött, ezekben víg élet folyt, szólt a zene, zengett a dal, gyakran robbant ki csetepaté, vidám felvonulások, szép kardalok, táncok, színielőadások is gyönyörködtették az embereket — különösen farsang idején.

Általában a középkori városlakók nemigen unatkozhattak. Mindig történt valami: fényes esküvő, gazdag temetés, tor, farsangi mulatság, utcai szerencsétlenség — azonnal bámészkodó tömegek futottak össze, alaposan megtárgyalták az eseményt, csípős megjegyzésekkel kísérték a látottakat. Ha valakit kivégeztek, megvesszőztek, vagy pellengérre állítottak, a városház előtti tér és az ablakok megteltek zsúfolásig kíváncsiakkal, s hetekig csak arról az eseményről folyt a szó.

Kulcsár Zsuzsanna

Csevegő

LÁNYOK ROVATA

Csevegő találkozóra, és mindenféle tereferére hívtak meg bennünket Zalaegerszegre az úttörőházba. Így hát ez a Csevegő Zala megyei ízű.

A FIÚKRÓL

Többen is úgy véleked-tek róluk, hogy veszekedősek, durvák, szemtelenek, nem tisztelik a lányokat. Sokan védelmükbe vették a fiúkat: hogy semmi baj sincs velük, csak olyan vadak és bolondosak, mint az áprilisi szél! Tudnak kedvesek, udvariasak lenni. Szalay Ildikó még név szerint is megemlítette Kustán Robit és Bános Andrást, akik segítettek neki, amikor betegsége után nehezen tudta pótolni a tananyagot.

Egy szőke, szemüveges kislány kimondottan mérges a fiúkra, mert — szerinte — sokan mindent elvállalnak, de semmit sem teljesítenek. Kivétel — persze, hogy van! Horváth Anita azt mondta, hogy a fiúk jobb barátok tudnak lenni, mint a lányok, mert a lányok árulkodósak. Anita még azt is mondta, hogy ha a hetedikes fiúk például indiánost játszanak — ezt természetesnek tartják a felnőttek. De ha egy hetedikes lány indiánozna, az nevetséges lenne. Jó ez így?

Rita, egy andráslindai kislány arról panaszkodott, hogy amikor iskolai buli van, a fiúk a „majomszigeten" állnak, nem táncolnak a lányokkal.

Tessék, lehet vitatkozni!

Sok szó esett egy bizonyos Attiláról, aki szüntelenül azzal cikizi a húgát — Anitát —, hogy: „Fiúk után csatangolunk? Kivel csavarogtál megint?"

— Erre persze elfog a düh. Kivettem a kulcsot, és Attilára zártam kívülről a W. C.-ajtót. Nap nem múlik el veszekedés nélkül. Mindenen összeugrunk, mindenen vitatkozunk.

DÖDÖLLE

Zala megyei, pontosabban göcseji étel a dödölle.

1/2 kg burgonyát meghámozunk, hasábra szeleteljük, annyi vizet öntünk rá, hogy jól ellepje. Ízlés szerint sózzuk. Amikor már teljesen elfőtt a burgonya, a lé egy részét leöntjük. Főzés közben annyi lisztet keverünk hozzá, hogy jó kemény legyen. Addig keverjük tűzön, amíg nem rotyog. Egy másik edénybe hagymát pirítunk (zsírban vagy olajban) és beleszaggatjuk evőkanállal a hagymás zsírba. Jól megpirítjuk, s tejföllel leöntve tálaljuk.

PATTAN A TOJÁS

Márciusban kelnek ki a tojásból a kislibák, kacsák, csirkék. Lehetetlen nem szeretni a csetlőbotló kis jószágokat. Persze, gond is van velük elég! Vigyázni rájuk, hogy ne széledjenek szét, jó rétre, kapirgáló helyre terelni őket... Vigyél magaddal olvasnivalót, ha te vagy az őrzőjük, ám az is jó szórakozás, ha csak megfigyeled, hogyan ismerkednek a világgal.

A NAGYOBB MEG A KISEBB

— Nem szereted, ha otthon van?

— Kimondhatatlanul hiányzott, amikor táborozni ment. Üres volt minden nélküle. Nemsokára elmegy katonai iskolába, vagy tanárképzőbe. Egyik este elgondolkodtam: nem tudom, hogy bírom majd ki Attila nélkül. Én nagyon szeretem a testvéremet, rossz lesz, ha elmegy.

— Nekem kistestvérem van. Hatéves — mondta Gudlin Gabi. — Sok baj van vele. De játszom vele indiánost, akkor is, ha nincs nagy kedvem. Csak mások ne lássanak meg, amint harci üvöltést adok elő! Amikor babot csíráztattam, Öcsi mindig ott volt mellettem, leste, amit én lestem, bújik-e már a csíra! És közben milliót kérdezett.

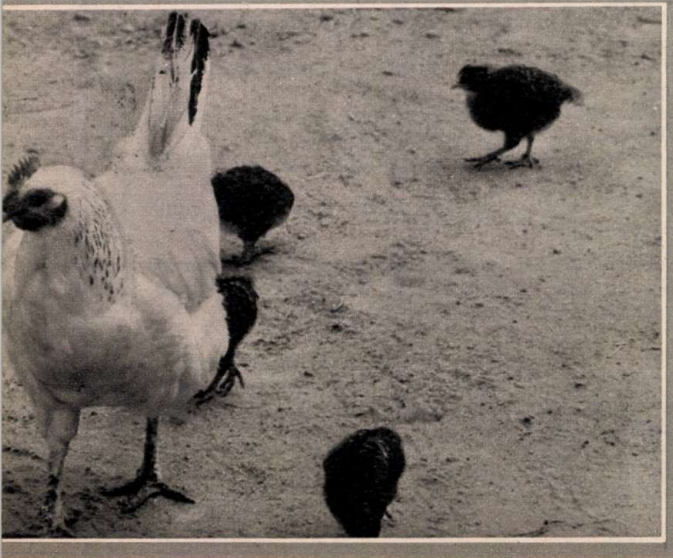

Ha a blúz kevés, mert csalóka az idő, ilyen csinos mellényt lehet felvenni hozzá. A blúz, a táska és a karperec két karikája piros, a fehér mellény mintája: fehér-piros-fekete.

J

MINDEN VÉGET ÉR?: Egyetlen nagy baj van! Az, hogy rossz viszonyban vagy az anyukáddal. Valamiért nem hiszi el a szavadat. Mindig igazat mondasz neki? **BOLDOGTALAN:** Vagy a palacsintát nem szereti, vagy tőled ment el a kedve. Leveledből több nem derül ki. Mitől lettél rosszkedvű olyan hirtelen? Ezt Csaba sem érthette! Szeszélyes vagy? **RÉGI SZÉP IDŐK:** Azt írod, vidám, mosolygós lány voltál, amíg „a nagy ő" el nem hagyott. Hát csak kérdezd meg szemtől szembe, hogy mi baja, vagy kérdezd meg a testvérétől. Szó nélkül lelépni! Nekem se tetszene. **EGY TÉNYLEG SZOMORÚ LÁNY:** Nem gondolod, hogy a nővérét kellene megkérdezni? Talán jobban tudja az öccse nevét, mint szerkesztőségünk. **Ő AZ IGAZI:** Lehetséges, bár honnan tudnád, ha csak a haja színét ismered a névtelennek? Nem elég nyomozati tény a mi számunkra, hogy láttad őt még egyszer, a Fekete fülű fehér Bim című film közben a moziban! **SOFŐR:** Nem biztos, hogy aki sokszor rád néz, és rád mosolyog, az szerelmes lett beléd. Az apukám szokta mondani, hogy villamos után, fiú után ne fuss, majd jön egy másik —, a tied. **KISMACI:** Ne, ne mondd meg neki! Ha nem az olyan típusú lányok tetszenek neki, mint amilyen te vagy, még nevetségessé is válhatsz. Ugye, az nem lenne jó? **SZERETNÉM, HA SZERETNE:** Azt írod, szereted a barátnődet. Ez igen kétséges, ha az ő fiúbarátját akarod „elvenni"! **FURCSA, NEM?** és **FURCSÁK A FIÚK** jeligére: A szerelem és a „tetszik" nem egy fogalom. Neked (nektek) „csak" tetszik a két fiú, és ebben nincs semmi furcsaság. **P. VAGY S.?:** De sürgős! Csak nem akarsz férjhez menni, hogy haladéktalanul döntsük el, kit válassz? Egyébként válaszd S-t. Vagy P-t. **ÜSTÖKÖS:** Budapest, II. ker., Gábor Áron u. 27. **MI LESZ A GIMIBEN?:** A fiúnak, aki tetszik neked, nincs valami jó modora. És én is ráütnék a kezére, ha... Ne menj utána! **NEM LEHET VÉGE:** Előfordulhat, hogy újból megtetszel neki, minden azon múlik, hogy milyen a te modorod, viselkedésed. Nincs semmi tennivalód! **EGY ÉVVEL FIATALABB:** Barát legyen, vagy járj vele? Nincs VAGY. Legyen a barátod, és járj vele! **REMÉLHETEK?** Milyen fiú az, aki elhagyja azt a kislányt, aki annyit tesz a közösségért, mint te. Talán adj neki feladatot a sok közül, amit elvállaltál. Lehet, hogy a kedvedért ő is „közösségi" ember lesz. **CSOSZKE**

GYERE AZ ANGYALFÖLDI SZÖVŐGYÁRBA!

1980/81-es tanévre a 14. életévet betöltött és általános iskolát végzett LÁNYOKAT **szövőnek,** FIÚKAT **villanyszerelő, forgácsoló, szerkezeti lakatos szakmákra beiskolázunk szakmunkástanulónak.**

Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: 500 Ft társadalmi, ezen kívül az iskolai eredménytől függően 410–620 Ft tanulmányi ösztöndíj. Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Az üzemi gyakorlat idején a gyárban 3 Ft-ért ebédet adunk. Évente egyszer kedvezményes vásárlás a vállalat termékeiből.

Szakmunkásvizsga letétele után **a kereseti lehetőség szövő munkakörben 5% szakmunkáspótlékkal 2800–4000 Ft.** A többi munkakörben bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset.

A továbbtanulást támogatjuk.

Jelentkezni lehet személyesen, szombat kivételével bármely munkanapon 8–15 óráig.

PAMUTTEXTILMŰVEK · PATEX · BUDAPEST

Levélre részletes tájékoztatást küldünk
Cím: PATEX
Angyalföldi Szövőgyár
személyzeti osztály
Budapest XIII.,
Fáy u. 81–83.

VÁRUNK BENNETEKET!

Tudjátok-e, hogy a szép színes varró- és kézimunkacérna előállításához jó minőségű fonalra van szükség?
A fonás az emberiség egyik legősibb mestersége. Ma már azonban a fonalat nem rokkán, hanem szakmunkások modern, nagy teljesítményű gépeken, korszerű üzemben állítják elő.
Általános iskolát végzett lányokat 3 év alatt FONÓ szakmára képezünk ki, fiúkat pedig textil- és ruházati ipari gépszerelő szakmára.
Három nap elméleti oktatás az iskolában, három nap gyakorlati a **PFV ÚJPESTI CÉRNAGYÁRÁBAN.**
Figyelmedbe ajánljuk a következőket:
– A tanulmányi eredménytől függően a tanulóbér 350–560,– Ft.
– Az ösztöndíj: 500,– Ft.
– Ingyenes kollégiumi elhelyezés (lakás és háromszori étkezés);
– tankönyvek, tanszerek;
– munkaköpeny, iskolaköpeny;
– diákbérlet;
– hazautazásnál évente 6 alkalommal 50% utazási kedvezmény.

Szakmunkásvizsga után jó kereseti lehetőséggel alkalmazunk. Korszerű, új leányotthonunkban szállásról is gondoskodunk. A továbbtanulást segítjük és ösztönözzük.
Kérjük, hogy továbbtanulási lapjaitokat a gyár címére küldjétek.

PFV ÚJPEST!
CÉRNAGYÁR
személyzeti
és oktatási osztály,
Budapest,
Váci út 91. – 1044

GYERTEK HOZZÁNK!

Jó kereseti lehetőséget biztosító szakmákat ajánlunk általános iskolát végzett leányok és fiúk részére 16 éves korig.

Leányokat felveszünk fonó és szövő szakmára, fiúkat textilgépszerelői szakmára.

Felvételi vizsga nincs. Tanulmányi idő 3 év.

Vállalatunk korszerű gépi berendezésekkel rendelkezik (SZTB, Picanol, Saco-Lowell előfonó, Sweiter keresztorsózógép).

JUTTATÁSOK:

– Tanulmányi eredménytől függően havi 350–560,– Ft ösztöndíj,
– havonta 500,– Ft társadalmi ösztöndíj,
– elhelyezés kollégiumban térítés nélkül,
– az iskolában és az üzemi gyakorlat idejére az ebédet 3,– Ft-ért biztosítjuk,
– munkaruha,
– évente kétszer kedvezményes vásárlás a vállalat termékeiből,
– III. évben tanulmányi eredménytől függően nyereségrészesedést fizetünk,
– III. évben a tanulók 90%-os teljesítménybérben dolgoznak,
– szakmunkásvizsga letétele után a kereseti lehetőség 10% szakmunkáspótlékkal 3000–4000,– Ft,
– továbbtanulási lehetőséget biztosítunk az üzemi szakközépiskolában,
– részletes tájékoztatónkat kérésetekre postafordultával megküldjük.

A „továbbtanulási jelentkezési lapra" kérjük, írjátok rá, hogy a fonó-, szövő-, vagy textilgépszerelő szakmára, a Kőbányai Textilművek-hez jelentkeztek.

TEXTIL KŐBÁNYAI TEXTIL

A jelentkezési lapot kérjük, hogy a Kőbányai Textilművek személyzeti és oktatási osztály Budapest X., Gyömrői út 90. 1103 címre küldjétek.

Várjuk jelentkezéseteket!